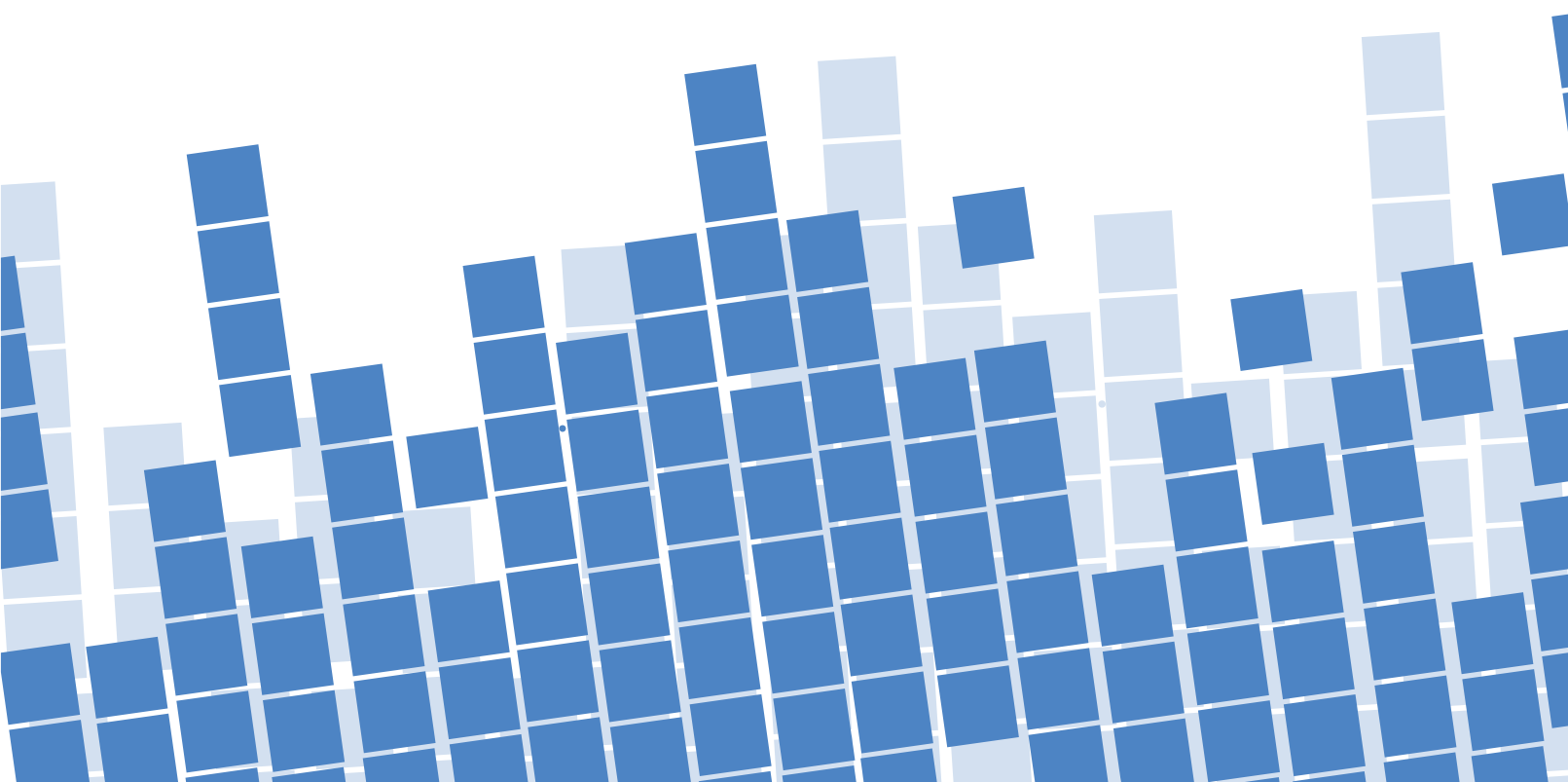

AGENCIJA ZA
NADZOR OSIGURANJA
CRNA GORA

Izvještaj o stanju na tržištu
osiguranja u Crnoj Gori
za 2010. godinu

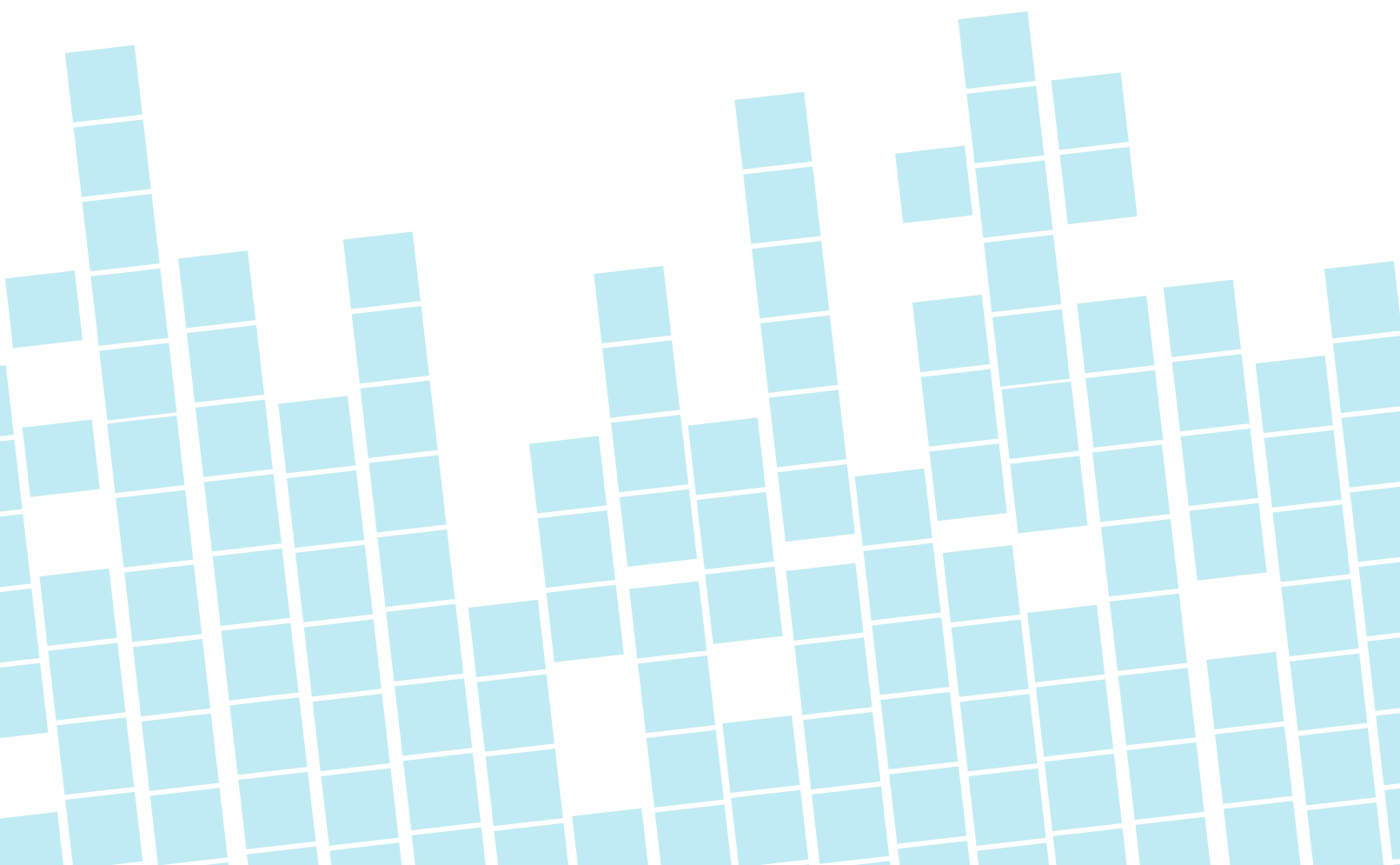

AGENCIJA ZA
NADZOR OSIGURANJA
CRNA GORA

IZVJEŠTAJ O STANJU NA TRŽIŠTU OSIGURANJA U CRNOJ GORI ZA 2010. GODINU

jun, 2011. godine

SADRŽAJ:

INDEX TABELA I GRAFIKA.....	3
I UVOD.....	5
1.1 Organizacija Agencije za nadzor osiguranja.....	8
1.2 Makroekonomski pokazatelji.....	8
II REGULATORNI OKVIR ZA SEKTOR OSIGURANJA.....	9
III UČESNICI NA TRŽIŠTU OSIGURANJA.....	11
3.1 Društva za osiguranje.....	12
3.2 Zastupnici, posrednici u osiguranju i agencije za pružanje drugih usluga u osiguranju.....	13
3.3 Zaposleni u sektoru osiguranja.....	14
IV OPŠTI POKAZATELJI TRŽIŠTA OSIGURANJA.....	17
4.1 Bruto premija osiguranja.....	18
4.2 Učešće bruto fakturisane premije u BDP-u.....	18
4.3 Gustina osiguranja.....	20
4.4 Koncentracija tržišta osiguranja u Crnoj Gori.....	21
4.4.1 Herfindahl-Hirschman indeks.....	21
4.4.2 Učešće društava za osiguranje u bruto fakturisanom premiji.....	22
V STRUKTURA PORTFELJA OSIGURANJA.....	25
5.1 Struktura bruto premije osiguranja: životna i neživotna osiguranja.....	24
5.2 Struktura bruto premije osiguranja po vrstama osiguranja.....	25
5.3 Obavezna osiguranja.....	26
5.4 Životna osiguranja.....	27
VI STRUKTURA AKTIVE.....	29
VII STRUKTURA PASIVE.....	33
7.1 Tehničke rezerve.....	34
VIII DEPONOVANJE I ULAGANJE SREDSTAVA TEHNIČKIH I GARANTNIH REZERVI.....	39
8.1 Deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi.....	40
8.2 Deponovanje i ulaganje sredstava garantne rezerve.....	43
IX FINANSIJSKI REZULTAT POSLOVANJA.....	45
X POKAZATELJI POSLOVANJA.....	47
10.1 Solventnost.....	48
10.2 Reosiguranje.....	49
10.3 Profitabilnost.....	51
10.4 Likvidnost.....	52
10.5 Pokazatelj šteta.....	52
XI NACIONALNI BIRO OSIGURAVAČA CRNE GORE.....	55
DRUŠTVA ZA OSIGURANJE U CRNOJ GORI.....	59

INDEX TABELA I GRAFIKA

TABELE

Tabela 1. Pregled makroekonomskih pokazatelja 2003-2010. godina.....	8
Tabela 2. Pregled društava za osiguranje koja su poslovala u Crnoj Gori tokom 2010.....	12
Tabela 3. Pregled društava koja obavljaju poslove zastupanja, posredovanja i pružanja drugih usluga u osiguranju u Crnoj Gori.....	14
Tabela 4. Ukupan broj zaposlenih u sektoru osiguranja 2001-2010. godine.....	14
Tabela 5. Kretanje bruto fakturisane premije osiguranja u periodu od 2003-2010. godine (mil.€).....	18
Tabela 6. Učešće bruto fakturisane premije u BDP-u u Crnoj Gori u odnosu na druge zemlje u 2009. god. (%).....	19
Tabela 7. Gustina osiguranja u zemljama u okruženju i EU u 2009. godini (€).....	20
Tabela 8. Herfindahl-Hirschman indeks od 2008-2010. godine.....	21

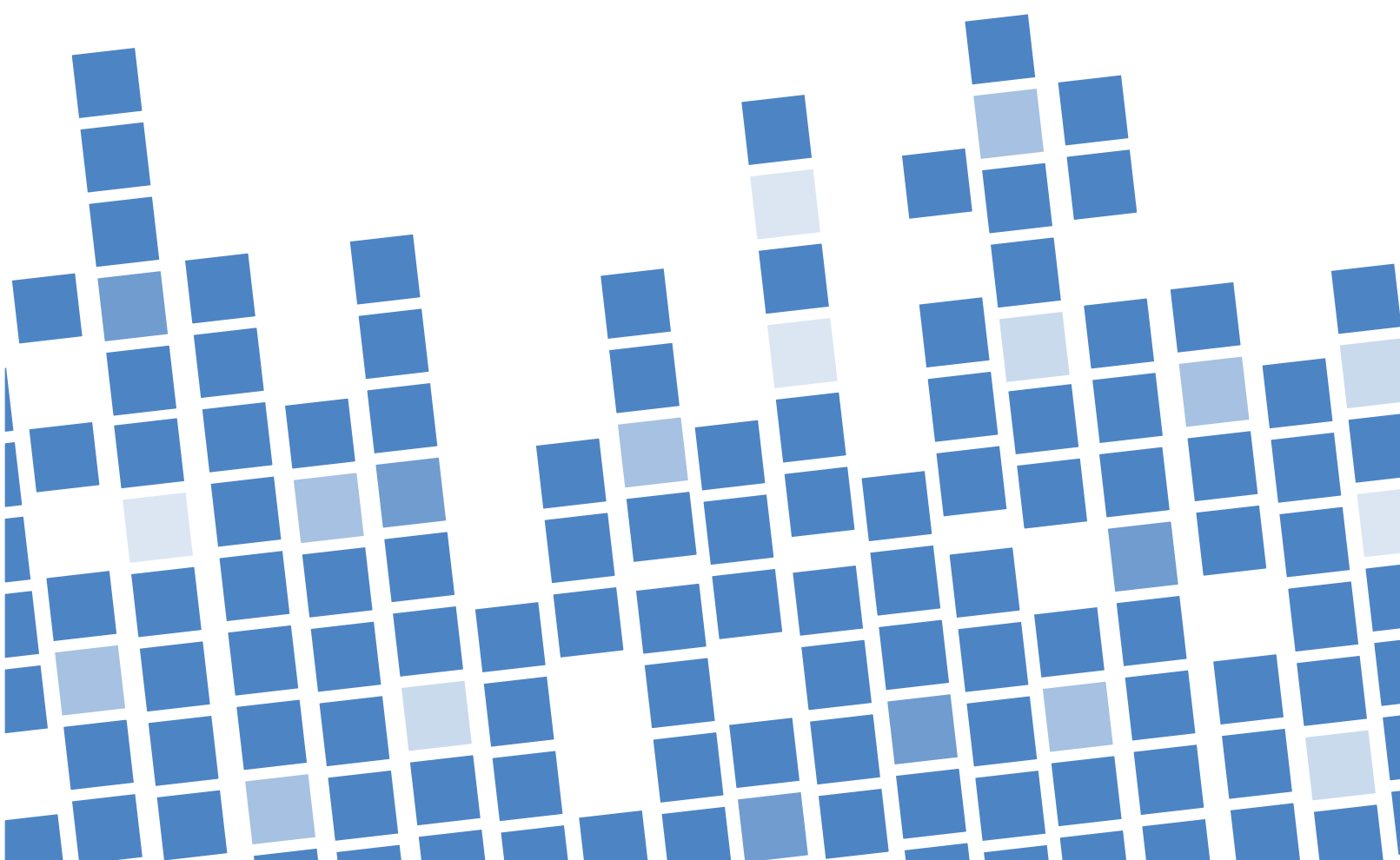
Tabela 9. Bruto fakturisana premija društava za osiguranje u 2010. godini (€).....	22
Tabela 10. Struktura premije osiguranja u 2009. i 2010. godini.....	24
Tabela 11. Struktura portfelja osiguranja po vrstama osiguranja u 2009. i 2010. godini.....	25
Tabela 12. Premija obaveznog osiguranja po društvima u 2010. godini.....	26
Tabela 13. Učešće fakturisane bruto premije autoodgovornosti (AO) za 2010. godinu po društvima za osiguranje.....	27
Tabela 14. Prikaz broja osiguranih lica životnog osiguranja u 2009. i 2010. godini.....	27
Tabela 15. Struktura aktive društava za osiguranje u 2009. i 2010. godini.....	30
Tabela 16. Učešće društava za osiguranje u ukupnoj aktivi sektora osiguranja u 2009 i 2010. godini (%).....	31
Tabela 17. Struktura pasive društava za osiguranje u 2009. i 2010. godini.....	34
Tabela 18. Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje u 2009. i 2010. godini.....	35
Tabela 19. Struktura neto i bruto tehničkih rezervi društava za osiguranje u 2010. godini.....	40
Tabela 20. Bruto i neto tehničke rezerve po grupama osiguranja u 2010.godini (€).....	41
Tabela 21. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi propisane u oblike imovine u 2010. godini.....	42
Tabela 22. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava neto tehničkih rezervi društava u skladu sa ograničenjima propisanim Pravilnikom u 2010. godini.....	42
Tabela 23. Neto finansijski rezultat osiguravajućih društava za 2009. I 2010. godinu.....	46
Tabela 24. Solventnost društava za osiguranje u 2009. i 2010. godini.....	48
Tabela 25. Odnos ukupne premije u samoprizržaju i ukupnog kapitala za društva koja se bave neživotnim osiguranjima u 2009. i 2010 godini.....	48
Tabela 26. Odnos ukupnog kapitala i tehničkih rezervi za društva koja se bave poslovima životnih osiguranja u 2009 i 2010. godini (%).....	49
Tabela 27. Udio mjerodavne premije u samoprizržaju u mjerodavnoj ukupnoj premiji u 2010. godini.....	49
Tabela 28. Spisak društava za reosiguranje sa kojima su poslovale osiguravajuće kompanije u Crnoj Gori.....	50
Tabela 29. Mjerodavni tehnički rezultat u samoprizržaju po vrstama osiguranja u 2010. godini.....	51
Tabela 30. Pokazatelji rentabilnosti u 2010. godini.....	52
Tabela 31. Ažurnost u rješavanju šteta za sektor osiguranja u 2010. godini.....	52
Tabela 32. Bruto kvota šteta osiguravajućih društava u 2010. godini.....	53
Tabela 33. Učešće troškova sprovođenja osiguranja i ostalih operativnih troškova koji prozile iz poslova osiguranja u mjerodavnoj premiji u 2010. godini.....	53
Tabela 34. Kombinovana kvota u 2010. godini (%).....	53
Tabela 35. Obračun doprinosa garantnog fonda na nivou svih društava za osiguranje.....	57

GRAFIKONI

Grafik 1. Učešće bruto fakturisane premije u BDP-u za period od 2002-2010. godine (%).....	19
Grafik 2. Bruto fakturisana premija po glavi stanovnika za period od 2002-2010. godine (€).....	20
Grafik 3. Tržišno učešće društava za osiguranje u 2010. godini (%).....	22
Grafik 4. Kretanje bruto premije: život vs neživot za period od 2002-2010. godine (000 €).....	24
Grafik 5. Struktura bruto premije: život vs neživot u 2009. i 2010. godini (%).....	25
Grafik 6. Struktura bruto premije po vrstama osiguranja u 2009. i 2010. godini.....	26
Grafik 7. Struktura aktive društava za osiguranje u 2009. i 2010. godini (%).....	31
Grafik 8. Učešće aktive društava za osiguranje u ukupnoj aktivi sektora osiguranju u 2010. godini (%).....	32
Grafik 9. Struktura pasive društava za osiguranje u 2009. i 2010. godini (%).....	34
Grafik 10. Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje u 2009. i 2010. godini (%).....	36
Grafik 11. Kretanje ukupne premije i tehničkih rezervi 2006-2010. godine (€).....	36
Grafik 12. Kretanje indexa ukupne premije i tehničkih rezervi 2006-2010. godine (2006=100).....	37
Grafik 13. Struktura bruto i neto tehničkih rezervi društava za osiguranje u 2010. godini (%).....	41
Grafik 14. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi u skladu sa ograničenjima propisanim Pravilnikom u 2010. godini (%).....	42
Grafik 15. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi u skladu sa ograničenjima propisanim Pravilnikom u 2010. godini (€).....	43
Grafik 16. Ukupna garantna rezerva u 2009. i 2010. godini (€).....	43
Grafik 17. Struktura ulaganja i deponovanja sredstava garantne rezerve u 2010.godini (€).....	44
Grafik 18. Struktura ulaganja i deponovanja sredstava garantne rezerve u 2010. godini (%).....	44

I

UVOD

I UVOD

Izveštaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2010. godinu pripremljen je na osnovu analize godišnjih finansijskih izvještaja, statističkih podataka koje društva za osiguranje dostavljaju Agenciji za nadzor osiguranja i godišnjih izvještaja o poslovanju, sa mišljenjem ovlaštenog aktuara i izvještajem spoljnog revizora.

U 2010. godini ekonomsko-finansijska kriza je imala indirektan uticaj na sektor osiguranja koji se reflektovao na njegov rast i razvoj u odnosu na prethodnu godinu.

Najznačajnija događanja na tržištu osiguranja Crne Gore u 2010. su:

- › Izrada zakonske i podzakonske regulative u oblasti osiguranja zasnovane na direktivama EU i najboljoj međunarodnoj praksi;
- › Nadzor nad sektorom osiguranja putem stalne i proaktivne supervizije;
- › Redovno statističko izvještavanje o stanju na tržištu osiguranja Crne Gore;
- › Intenziviranje saradnje sa institucijama sistema iz oblasti osiguranja, radi što kvalitetnijeg i efikasnijeg obavljanja nadzorne funkcije;
- › Saradnja sa nadzornim organima u okruženju u cilju efikasnijeg obavljanja regulatorne funkcije (Agencija ostvaruje saradnju sa regulatorima iz okruženja, i to sa: FMA- Austrija, Agencijom za zavarovalni nadzor- Slovenija, Agencijom za osiguranje - Bosna i Hercegovina, Agencijom za osiguranje Republike Srpske, Agencijom za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, Narodnom bankom Srbije, Agencijom za nadzor osiguranja Makedonije, DNB-Holandskom centralnom bankom, BNB-Bugarskom narodnom bankom, Centralnom bankom Kosova itd.);
- › Članstvo u Međunarodnom udruženju supervizora osiguranja - IAIS (International Association of Insurance Supervisors);
- › Realizacija Twining projekta "Jačanje regulatornih i supervizorskih kapaciteta finansijskih regulatora u Crnoj Gori" u saradnji sa Holandskom bankom (DNB) i Narodnom bankom Bugarske (BNB);
- › Kontinuirana obuka zaposlenih u cilju pripreme za vršenje kontrole zasnovane na procjeni rizika, a što je jedan od osnovnih postulata Direktive EU Soventnost II, čija primjena u EU se očekuje od 1. januara 2013. godine;
- › Pad bruto premije osiguranja;
- › Rast učešća životnog osiguranja;
- › Blago usporavanje rasta osnovnih indikatora razvoja tržišta osiguranja;
- › Smanjenje koncentracije na tržištu osiguranja;
- › Povećanje učešća stranog kapitala u ukupnom akcijskom kapitalu društava za osiguranje;
- › Promjena strukture portfelja osiguranja (smanjenje učešća obaveznih osiguranja, blagi rast udjela životnog osiguranja).

1.1 Organizacija Agencije za nadzor osiguranja

NADLEŽNOSTI, MISIJA I CILJEVI

Nadležna institucija za nadzor i kontrolu sektora osiguranja u Crnoj Gori je Agencija za nadzor osiguranja, koja je samostalna u vršenju poslova iz svog djelokruga. Agencija je osnovana u skladu sa Zakonom o osiguranju („Sl. list RCG", br. 78/06 i 19/07). Osnivač Agencije je Crna Gora, a prava osnivača u njeno ime vrši Savjet Agencije, u skladu sa Zakonom.

Agencija za nadzor osiguranja vrši nadzor nad obavljanjem poslova iz djelatnosti osiguranja, u cilju podsticanja razvoja tržišta osiguranja i obezbjeđenja adekvatne zaštite osiguranika.

Agencija za nadzor osiguranja vrši nadzor nad poslovanjem:

- › Društava za osiguranje;
- › Društava za posredovanje u osiguranju;
- › Društava za zastupanje u osiguranju;
- › Agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju;
- › Drugih subjekata na tržištu osiguranja.

Osnovni ciljevi Agencije su zaštita interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja, kao i povećanje održivosti i pouzdanosti tržišta osiguranja.

U okviru svoje nadležnosti Agencija:

- › izdaje dozvole za obavljanje poslova osiguranja, reosiguranja i saosiguranja,
- › posredovanja i zastupanja i drugih poslova neposredno povezanih sa poslovima osiguranja;
- › daje saglasnost na akte i radnje utvrđene Zakonom o osiguranju i Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju;
- › vrši nadzor nad obavljanjem djelatnosti osiguranja;
- › donosi akte utvrđene Zakonom o osiguranju;
- › vodi registre u skladu sa Zakonom o osiguranju;
- › razmatra prigovore osiguranika i drugih korisnika osiguranja;
- › saraduje sa drugim nadzornim organima u zemlji i inostranstvu;
- › daje inicijative za uređivanje pitanja iz oblasti osiguranja;
- › obavlja i druge poslove utvrđene Zakonom.

ORGANIZACIJA

Agencijom za nadzor osiguranja rukovodi Savjet, koji ima tri člana. Savjet Agencije imenovan je od strane Skupštine Crne Gore 3. jula 2007. godine („Službeni list CG“, broj 42/07 od 12. jula 2007. godine i „Službeni list CG“, broj 18/11 od 1. aprila 2011. godine).

Članovi Savjeta:

- › Branko Vujović, predsjednik
- › Veselin Popović, član
- › Miodrag Latković, član

Nadležnosti Savjeta Agencije:

- › odlučuje o dozvolama, saglasnostima, ovlaštenjima i drugim pitanjima iz nadležnosti Agencije;
- › donosi pravila i druge akte utvrđene Zakonom;
- › donosi Statut Agencije;
- › utvrđuje godišnji izvještaj o stanju na tržištu osiguranja;
- › utvrđuje godišnji plan rada i godišnji izvještaj o radu Agencije;
- › utvrđuje finansijski plan i godišnje finansijske iskaze;
- › bira i opoziva revizora za kontrolu godišnjeg finansijskog iskaza Agencije;
- › rješava po prigovoru na zapisnik o izvršenom nadzoru i žalbama i predstavkama osiguranika;
- › obavlja druge poslove utvrđene zakonom i statutom.

Sa aspekta organizacione strukture, Agenciju za nadzor osiguranja čine tri sektora: Sektor za nadzor tržišta osiguranja, Sektor za normativu, razvoj i saradnju i Sektor za opšte poslove.

1.2 Makroekonomski pokazatelji

Crnogorska ekonomija, nakon realnog pada BDP-a u 2009. godini od 5,7% usljed uticaja globalne finansijske krize, u toku 2010. godine je ušla u proces oporavka i jačanja privredne aktivnosti. Naime, u 2010. godini ostvaren je realni rast bruto domaćeg proizvoda za 1,1% u odnosu na prethodnu godinu.

Prema procjeni Ministarstva finansija Crne Gore, u 2010. godini BDP je iznosio 3,023 milijarde eura. Budžetski deficit je iznosio 132,09 mil.eura, odnosno 4,41% BDP-a.

Stopa nezaposlenosti u Crnoj Gori u 2010. godini iznosila je 12,13. Pozitivan trend primjetan je i u domenu nivoa prosječnih neto plata, gdje je, u poređenju sa prošlogodišnjim iznosom, ostvaren nominalni rast od 3,46%. U 2010. godini stopa inflacije iznosila je 0,5%.

U narednoj tabeli je dat pregled makroekonomskih pokazatelja:

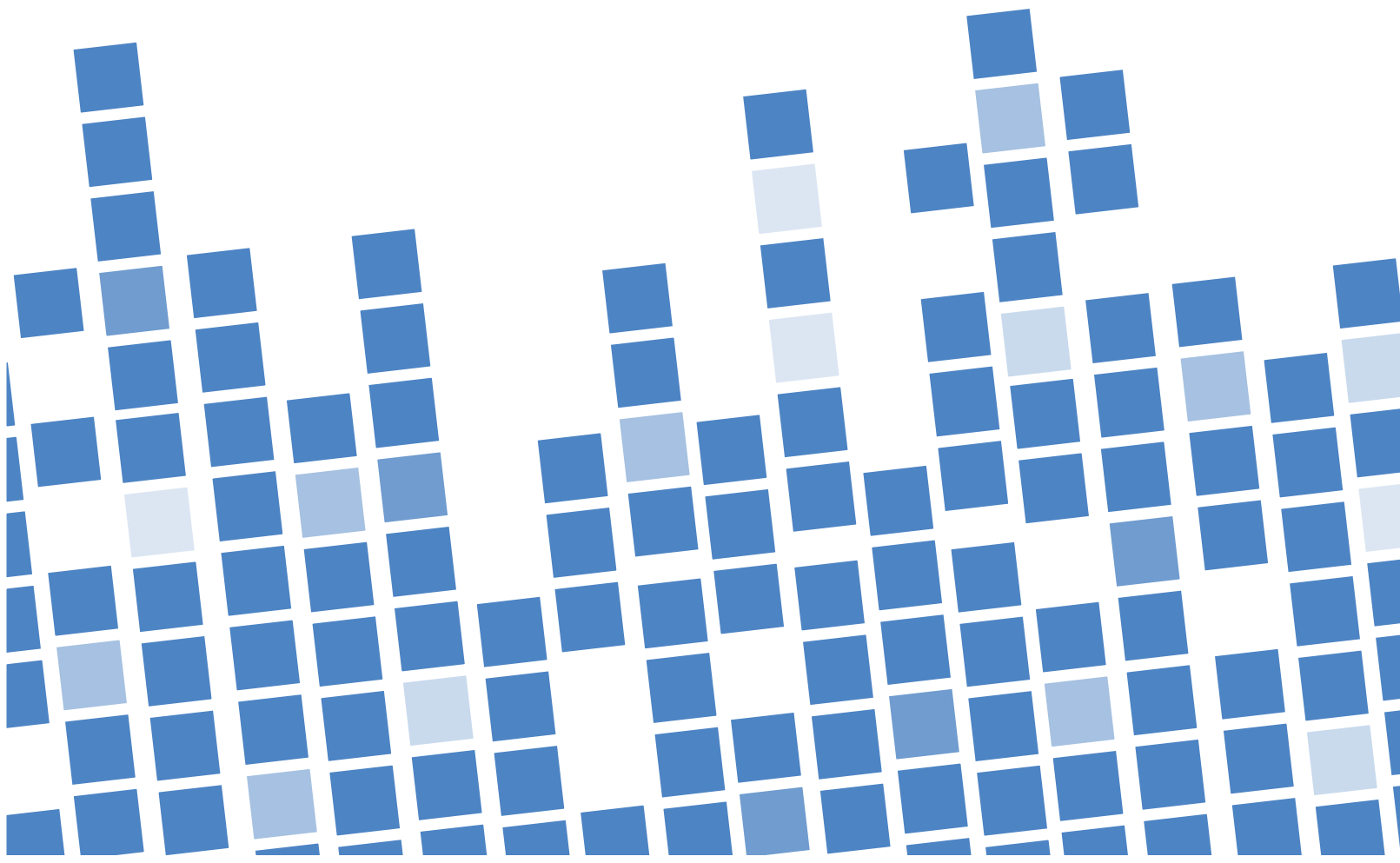
Tabela 1. Pregled makroekonomskih pokazatelja 2002-2010. godina

Pokazatelji	Godine								
	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
BDP (milioni €)	1.360,10	1.510,10	1.669,80	1.815	2.148,90	2.807,90	3.339,00	3.003,00	3.023,00
BDP per capita (€)	2208	2435	2.684	2.912	3.443	4.484	5.384	4.779	4.801
Stopa rasta BDP (%)	1,9	2,5	4,4	4,2	8,6	10,7	8,1	-5,3	1,1
Inflacija (CPI)	9,2	6,2	3	2,5	2,8	4,2	8,6	1,5	0,5
Broj stanovnika	620.195	620.195	620.195	620.195	620.195	620.195	620.195	628.349	625.266
Broj nezaposlenih	80.584	71.679	65.064	54.457	43.190	34.396	29.535	30.169	32.026
Broj zaposlenih	140.100	142.679	143.479	144.385	150.800	156.408	166.221	174.152	156.000
Prosječna bruto plata (€)	-	271	302,9	327	433	497	609	643	715
Prosječna neto plata (€)	-	173,9	195,4	213	282	338	416	463	479
Budžetski suficit/deficit	-25,2	-45,9	-32,8	-30,1	85,1	168,4	39,04	-132,09	-4,41
Izvoz (mil. €)				460,65	627,46	487,12	433,16	276,98	330,4
Uvoz (mil. €)				974,30	1.482,69	2.072,48	2.527,15	1.654,04	1.657,3
Trgovinski bilans (mil. €)				-513,65	-855,23	-1.585,36	-2.093,99	-1.377,06	-1.326,9

Izvor: Ministarstvo finansija, Monstat i CBCG

REGULATORNI OKVIR ZA SEKTOR OSIGURANJA

II REGULATORNI OKVIR ZA SEKTOR OSIGURANJA

Zakonski okvir za oblast osiguranja zaokružen je donošenjem Zakona o osiguranju („Sl. list RCG“, br. 78/06 i 19/07), Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju („Sl. list CG“ br. 46/07) i Zakona o stečaju i likvidaciji društava za osiguranje („Sl. list CG“ br. 11/07).

Zakonom o osiguranju uređeni su uslovi i način obavljanja djelatnosti osiguranja, kao i nadzor nad obavljanjem djelatnosti osiguranja u Crnoj Gori. Zakon o osiguranju propisuje način osnivanja i pravila poslovanja društava za osiguranje. Naročito su propisani način utvrđivanja rizika i vrsta osiguranja prema načelu pokrića rizika, oblik društava za osiguranje, kao i način i pravila o upravljanju rizicima u osiguranju (adekvatnost kapitala, održavanje likvidnosti, utvrđivanje tehničkih rezervi i deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi, kao i druge mjere za upravljanje rizicima). Pored navedenog, Zakon definiše reosiguranje, način obavljanja aktuarskih i revizorskih poslova, način i oblike finansijskog izvještavanja, pravila sprovođenja unutrašnje revizije, kao i oblike i način za obavljanje poslova posredovanja, zastupanja i pružanja drugih usluga u osiguranju.

Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju uređuje obavezna osiguranja u saobraćaju i definiše vrste obaveznih osiguranja, ugovor o obaveznom osiguranju, osigurane sume, uslove osiguranja i tarife premija, visinu, rokove i prava na naknadu štete, međunarodnu ispravu o postojanju osiguranja od autoodgovornosti (zelena karta) i granično osiguranje. Zakon posebno definiše obaveznost i način osnivanja Udruženja osiguravača Crne Gore - Nacionalni biro, koje svoje poslove obavlja preko posebnih organizacionih djelova: Biroa zelene karte, Garantnog fonda i Informacionog centra.

Zakonom o stečaju i likvidaciji društava za osiguranje utvrđen je postupak stečaja i likvidacije osiguravajućih društava sa pozivom na primjenu Zakona o insolventnosti privrednih društava.

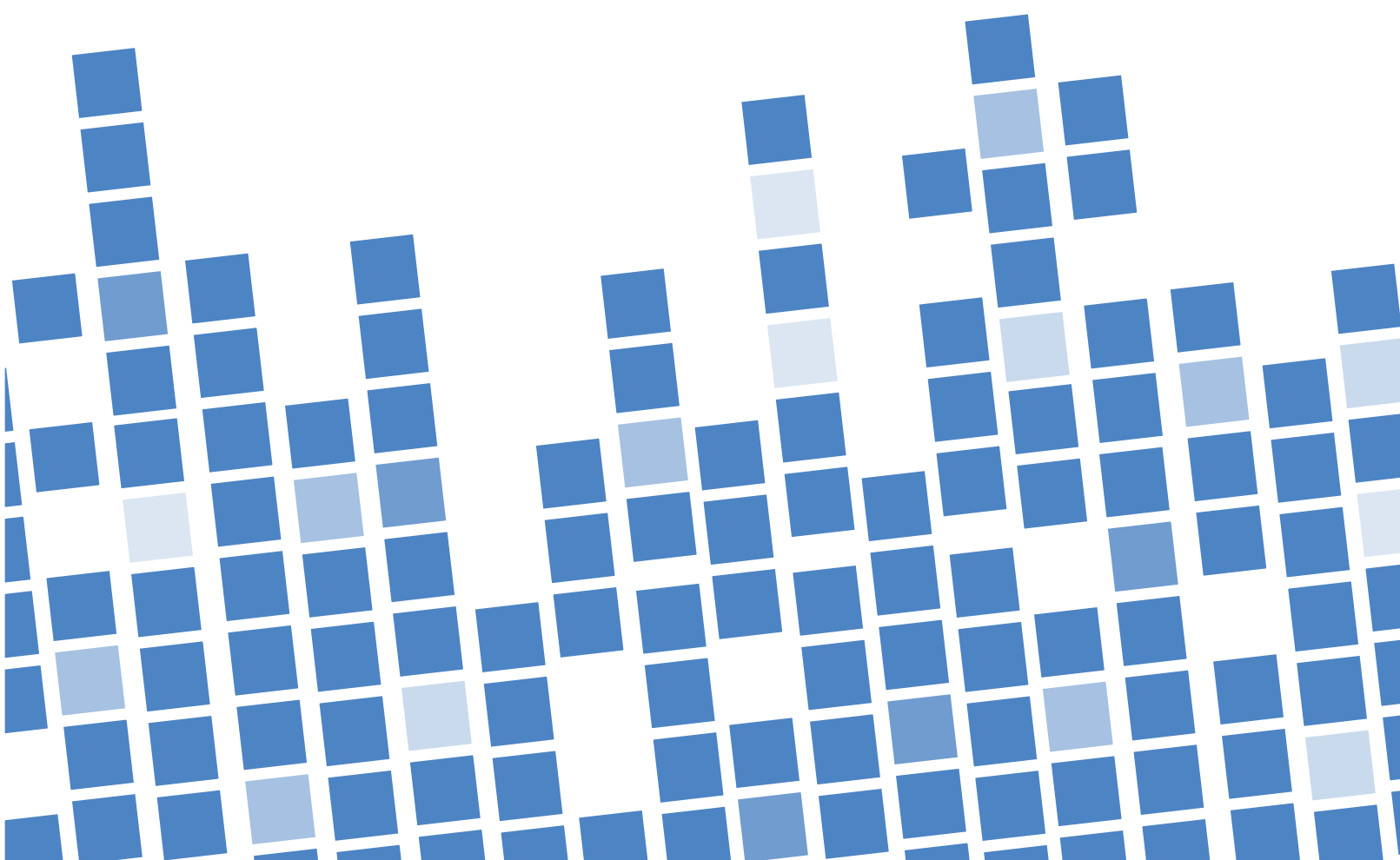
Poboljšanje opštih performansi tržišta osiguranja Crne Gore je bilo uslovljeno usvajanjem neophodne podzakonske regulative.

U dijelu regulative za sektor osiguranja, Agencija je preduzela aktivnosti u cilju stvaranja tržišta atraktivnog za bolja strana i domaća ulaganja putem izrade podzakonskih akata. Od osnivanja Agencije usvojena su sljedeća podzakonska akta:

- Pravilnik o bližim uslovima za izdavanje dozvola za obavljanje poslova osiguranja, posredovanja, zastupanja i pružanja drugih usluga u osiguranju i načinu dokazivanja ispunjenosti tih uslova („Sl. list RCG“ br. 08/07 od 9. 02. 2007.);
- Uputstvo o načinu utvrđivanja visine margine solventnosti („Sl. list RCG“, br. 24/07 od 04. 05. 2007.);
- Pravilnik o sadržini izvještaja, obavještenja i drugih podataka koje društvo za osiguranje dostavlja Agenciji za nadzor osiguranja i o načinu i rokovima njihovog dostavljanja („Sl. list CG“ br. 70/08 od 19. 11. 2008., 87/09 od 30. 12. 2009. i 21/11 od 24.04. 2011.);
- Pravilnik o sadržini mišljenja ovlašćenog aktuaara („Sl. list CG“ br. 70/08 od 19. 11. 2008.);
- Pravilnik o sadržini i načinu vođenja registara podataka o društvima za osiguranje i drugih subjekata koji podliježu kontroli Agencije za nadzor osiguranja („Sl. list CG“ br. 70/08 od 19. 11. 2008.);
- Pravilnik o načinu utvrđivanja i praćenju likvidnosti društava za osiguranje („Sl. list CG“ br. 70/08 od 19. 11. 2008., 87/09 od 30. 12. 2009. i 21/10 od 23. 04. 2010.);
- Pravilnik o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja matematičke rezerve i rezerve za učešće u dobiti („Sl. list CG“ br. 70/08 od 19. 11. 2008.);
- Pravilnik o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervi za izravnanje rizika („Sl. list CG“ br. 70/08 od 19. 11. 2008.);
- Pravilnik o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja prenosnih premija („Sl. list CG“ br. 70/08 od 19. 11. 2008.);
- Pravilnik o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja tehničkih rezervi za rezervisane štete („Sl. list CG“ br. 70/08 od 19. 11. 2008.);
- Pravilnik o utvrđivanju rezultata poslovanja, raspoređivanju ostvarene dobiti, pokriću gubitka i mjerama za pokriće gubitka („Sl. list CG“ br. 70/08 od 19. 11. 2008.);
- Pravilnik o ograničenjima deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i sredstava garantne rezerve društava za osiguranje („Sl. list CG“ br. 38/09 od 12. 06. 2009. i 43/09 od 3. 07. 2009);
- Pravilnik o sadržini i načinu polaganja stručnog ispita za obavljanje poslova posredovanja, odnosno zastupanja u osiguranju („Sl. list CG“ br. 47/09 od 24. 07. 2009);
- Pravilnik o kontnom okviru društava za osiguranje („Sl. list CG“ br. 63/10 od 5. 11. 2010.);
- Pravilnik o načinu procjenjivanja aktive društava za osiguranje („Sl. list CG“, br. 77/11 od 28. 12. 2010.).

UČESNICI NA TRŽIŠTU OSIGURANJA

III UČESNICI NA TRŽIŠTU OSIGURANJA

3.1 Društva za osiguranje

Na crnogorskom tržištu osiguranja tokom 2010. godine poslove osiguranja je obavljalo dvanaest društava za osiguranje. Četiri društva za osiguranje su se bavila samo poslovima neživotnih osiguranja, šest društava samo posloviima životnih osiguranja, dok je Lovćen osiguranje obavljalo poslove i životnih i neživotnih osiguranja sve do 21. 12. 2010. godine kada je dobilo saglasnost Agencije za nadzor osiguranja za razdvajanje navedenih poslova. Savjet Agencije za nadzor osiguranja je na sjednici održanoj 20. septembra 2010. godine donio rješenje o izdavanju dozvole za obavljanje poslova životnih osiguranja akcionarskom društvu Wiener Städtische životno osiguranje, čime se broj društava koja obavljaju poslove životnih osiguranja povećao na sedam.

Tabela 2. Pregled društava za osiguranje koja su poslovala u Crnoj Gori tokom 2010.

Društvo	Vrsta osiguranja
Lovćen osiguranje AD	Neživotno
Lovćen životna osiguranja AD	Životno
Sava Montenegro AD	Neživotno
Swiss osiguranje AD	Neživotno
Grawe osiguranje AD	Životno
Wiener Städtische životno osiguranje AD	Životno
Atlas Life AD	Životno
Uniqa neživotno osiguranje AD	Neživotno
Uniqa životno osiguranje AD	Životno
Delta Generali osiguranje AD	Neživotno
Delta Generali životna osiguranja AD	Životno
Merkur osiguranje AD	Životno

AKCIJSKI KAPITAL DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE

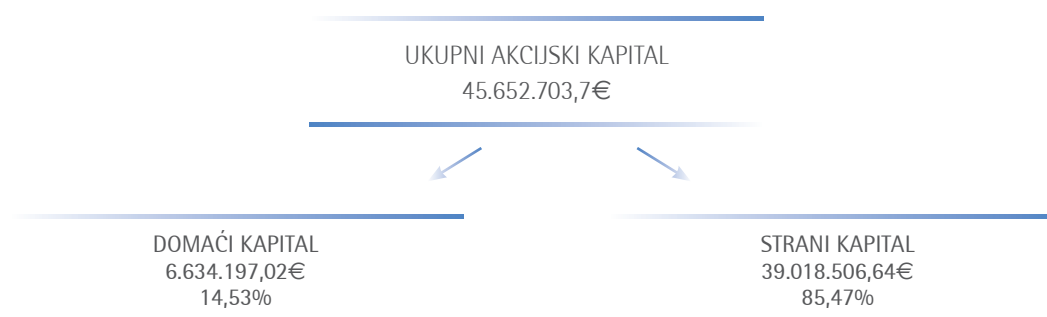
U toku 2010. godine trend povećanja učešća stranog kapitala u vlasničkoj strukturi društava za osiguranje, započet prethodnih godina, je nastavljen. Ukupan akcijski kapital društava za osiguranje na dan 31. 12. 2010. godini je iznosio 45,652 mil.eura, što predstavlja povećanje u odnosu na 2009. godinu za 31,85%¹. Strani kapital je iznosio 39,018 mil. eura, odnosno 85,47% učešća u ukupnom akcijskom kapitalu, a domaći 6,634 mil.eura, odnosno 14,53%. Do povećanja ukupnog akcijskog kapitala društava za osiguranje došlo je usljed:

- › dokapitalizacije Sava Montenegro AD Podgorica u iznosu od 4.000.114,53€²;
- › dokapitalizacije Delta Generali životnih osiguranja AD Podgorica u iznosu od 50.000,00€;
- › dokapitalizacije Delta Generali osiguranja AD Podgorica u iznosu od 150.000€;
- › dokapitalizacije Atlas Life AD Podgorica u iznosu od 550.000€;
- › dokapitalizacije Lovćen osiguranja AD Podgorica u iznosu od 6.500.000,00€ i
- › ulaska dva nova društva za osiguranje sa kapitalom u iznosu od 2.080.000€.

1 Ukupni akcijski kapital društava za osiguranje u 2009. godini je iznosio 34,624 mil.eura;
2 Sava Montenegro AD je pokrio gubitak iz 2009. godine u iznosu od 2.672.488€ akcijskim kapitalom;

Značajnije promjene u strukturi ukupnog akcijskog kapitala, sa aspekta domaći vs strani kapital, društava za osiguranje u 2010. godini odnosile su se na osnivanje dva nova društva za osiguranje.

Struktura ukupnog akcijskog kapitala u 2010. godini društava za osiguranje prikazana je na sljedećem grafiku:

Posmatrajući vlasničku strukturu po društvima u Crnoj Gori, može se zaključiti da prevladava strano vlasništvo. Osiguravajuća društva Sava Montenegro, Grawe, Merkur, Wiener Städtische, Uniqa neživotno i Uniqa životno osiguranje su u 100% stranom vlasništvu, dok su Lovćen osiguranje, Delta Generali osiguranje i Delta Generali životna osiguranja u stranom vlasništvu sa preko 90%. Ostala društva za osiguranje su u većinskom domaćem vlasništvu.

3.2 Zastupnici, posrednici u osiguranju i agencije za pružanje drugih usluga u osiguranju

Zakonom o osiguranju propisani su bliži kriterijumi koje društva u Crnoj Gori moraju ispuniti da bi se bavili poslovima posredovanja, zastupanja i pružanja drugih usluga u osiguranju, kao i uslovi koje fizička lica – preduzetnici moraju ispuniti za obavljanje poslova zastupnika u osiguranju.

U toku 2010. godine izdate su:

- › Jedna dozvola za rad društvu za zastupanje u osiguranju;
- › Jedna dozvola za rad društvu za posredovanje u osiguranju;
- › Oduzeta je jedna dozvola za rad društvu za zastupanje u osiguranju;
- › 130 ovlašćenja fizičkim licima za obavljanje poslova zastupanja;
- › 37 ovlašćenja fizičkim licima za obavljanje poslova posredovanja.

Na 31. 12. 2010. godine, na tržištu osiguranja Crne Gore poslove zastupanja u osiguranju je obavljalo 14 društava za zastupanje i 3 zastupnika – preduzetnika, dok poslove posredovanja u osiguranju su obavljala 3 društva za posredovanje³.

Takođe, na 31. 12. 2010. godine 382 fizička lica u Crnoj Gori posjedovalo je ovlašćenje za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju, dok je 79 fizičkih lica posjedovalo ovlašćenje za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju.

3 „Partner M“ DOO društvo za posredovanje u osiguranju je dobilo dozvolu za rad 27. 12. 2010.;

Tabela 3. Pregled društava koja obavljaju poslove zastupanja, posredovanja i pružanja drugih usluga u osiguranju u Crnoj Gori

Društva	Djelatnost
PRIMS DOO Nikšić	zastupanje
IN PRO DOO Podgorica	zastupanje
Lojd Montenegro DOO	zastupanje
Rogošić Invest DOO	zastupanje
Montagent DOO Podgorica	zastupanje
DOZ DOO Podgorica	zastupanje
Auctor DOO Podgorica	zastupanje
Safe Invest DOO Podgorica	zastupanje
IURISPRUDENS DOO Podgorica	zastupanje
Protektor Crna Gora DOO Podgorica	zastupanje
Aktuar DOO Podgorica	zastupanje
Obses DOO Podgorica	zastupanje
Eurohelp Agent DOO Podgorica	zastupanje
Premija plus DOO Podgorica	zastupanje
Adriatic AG DOO Podgorica	posredovanje
ILC DOO Podgorica	posredovanje
WVPCG DOO Budva	posredovanje
PARTNER M DOO Podgorica	posredovanje
Elita-Meel zastupnik u osiguranju Tivat	zastupnik-preduzetnik
Expres-Ključ Rožaje	zastupnik-preduzetnik
Start Up Herceg Novi	zastupnik-preduzetnik
Montenegro Assistance	pružanje drugih usluga u osiguranju

Osnovna funkcija društva za posredovanje je dovođenje u vezu osiguranika, odnosno ugovarača osiguranja sa društvom za osiguranje radi pregovaranja o zaključenju ugovora o osiguranju. Tokom 2010. godine, društva za posredovanje na crnogorskom tržištu osiguranja su zaključila 3.989 ponuda za osiguranje (31,3% više u odnosu na 2009.) i ugovorila bruto premiju u iznosu od 2,066 mil.€ sa učešćem u ukupnoj bruto fakturisanom premiji tržišta osiguranja od 3,33%.

Društva za zastupanje, koja obavljaju poslove zaključivanja ugovora o osiguranju u ime i za račun osiguravača (izdavanje polisa) i naplaćivanje premija, kao i poslove savjetovanja i pomoći u obradi šteta i procjeni rizika i šteta su, tokom 2010. godine, prodala 174.355 polisa osiguranja (12% više u odnosu na 2009. godinu, kada su prodala 156.835 polisa) i ostvarila bruto fakturisanu premiju u iznosu od 24.941.271€, kao i učešće u bruto fakturisanom premiji tržišta osiguranja od 41%.

3.3 Zaposleni u sektoru osiguranja

Pregled broja zaposlenih na nivou cjelokupnog sektora osiguranja, u periodu od 2001. - 2010. godine, prikazan je u sljedećoj tabeli:

Tabela 4. Ukupan broj zaposlenih u sektoru osiguranja 2001-2010. godine

Godine	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ukupan broj zaposlenih u sektoru osiguranja	295	298	314	313	313	319	386	639	643	703

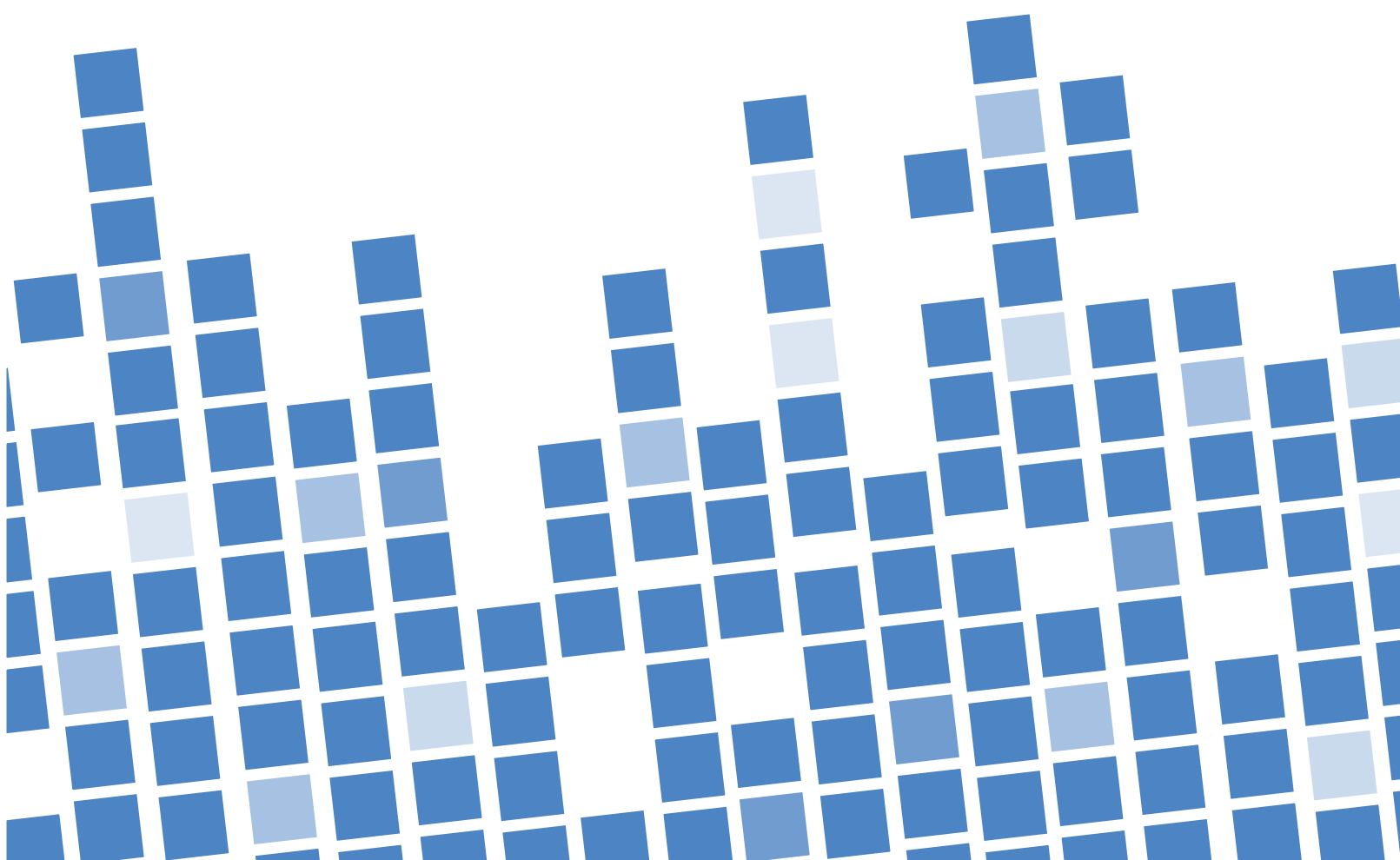
Broj zaposlenih u sektoru osiguranja u periodu od 2001. do 2010. godine je bilježio konstantan rast, pokazujući postepeni razvoj tržišta osiguranja u Crnoj Gori. Nagli porast je primjetan u 2008. godini kada je u sektoru osiguranja bilo 639 zaposlenih, što je za 65,54% više u odnosu na 2007. godinu kada je bilo 386 zaposlenih u sektoru osiguranja. Na rast broja zaposlenih prvenstveno je uticalo osnivanje novih osiguravajućih kompanija kao što su Uniqa neživotno osiguranje, Uniqa životno osiguranje, Delta osiguranje, Delta životno osiguranje i Merkura. Trend rasta broja zaposlenih se nastavio i u 2010. godini, s obzirom na povećanje obima poslova u sektoru osiguranja i osnivanja novog društva Wiener Städtische životnog osiguranja, gdje je zabilježen rast zaposlenih od 9,34% u odnosu na 2009. godinu.

IV

OPŠTI POKAZATELJI TRŽIŠTA OSIGURANJA

IV OPŠTI POKAZATELJI TRŽIŠTA OSIGURANJA

4.1 Bruto premija osiguranja

Bruto fakturisana premija neživotnih osiguranja uključuje sve iznose premija koje su ugovorene u tekućem obračunskom periodu na period najviše do godinu dana, bez obzira na to odnose li se ti iznosi u cjelini ili djelimično na kasniji obračunski period, dok kod životnih osiguranja uključuje sve iznose premija koji su naplaćeni do kraja obračunskog perioda.

Bruto fakturisana premija na tržištu osiguranja Crne Gore u 2010. godini je usljed nepovoljnih kretanja u realnom i ukupnom finansijskom sektoru zabilježila blagi pad, od 5,16% u poređenju sa prethodnom godinom, i iznosila je 62,186 mil.eura⁴.

U narednoj tabeli dat je pregled fakturisane bruto premije u periodu 2003.-2010. godine:

Tabela 5. Kretanje bruto fakturisane premije osiguranja u periodu od 2003.-2010. godine (hilj.€)

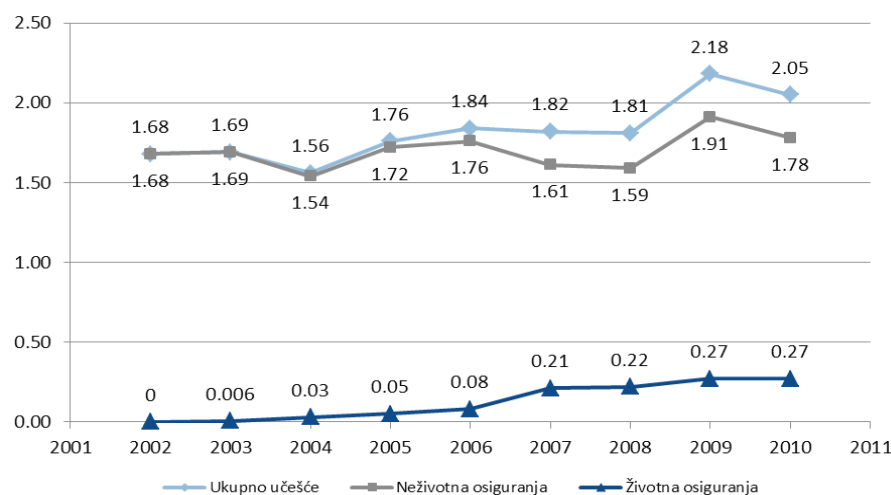
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Životna osiguranja	91	444	821	1.830	5.907	7.246	8.087	8.367
Neživotna osiguranja	25.509	25.673	31.202	37.792	45.110	53.332	57.483	53.819
UKUPNO	25.600	26.117	32.023	39.622	51.017	60.578	65.570	62.186
Index	-	102,02	122,61	123,73	128,76	118,74	108,24	94,84

4.2. Učešće bruto fakturisane premije u BDP-u

Učešće bruto fakturisane premije u BDP-u predstavlja jedan od osnovnih pokazatelja za ocjenu stanja na tržištu osiguranja. Od 2004. godine ovaj pokazatelj bilježio je trend rasta, počev od 1,68% koliko je iznosio u 2002. godini do 2,18% u 2009. godini. Međutim, u 2010. godini usljed uticaja globalne finansijske krize došlo je do smanjenja bruto premije a samim tim i do smanjenja njenog učešća u BDP-u na 2,05%.

U 2010. godini učešće premije neživotnih osiguranja u BDP-u je iznosilo 1,78%, dok je učešće premije životnih osiguranja u BDP-u iznosilo 0,27%.

Grafik 1. Učešće bruto fakturisane premije u BDP-u za period od 2002.-2010. godine (%)

Važna karakteristika tržišta osiguranja u Crnoj Gori je kontinuiran razvoj. Ipak, prema pokazateljima, nivo razvoja sektora osiguranja u Crnoj Gori značajno zaostaje u odnosu na tržišta razvijenih zemalja članica Evropske Unije.

U narednoj tabeli prikazano je učešće bruto fakturisane premije u bruto društvenom proizvodu u zemljama u okruženju, kao i u Evropskoj Uniji u 2009. godini⁵.

Tabela 6. Učešće bruto fakturisane premije u BDP-u u Crnoj Gori u odnosu na druge zemlje u 2009. godini (%)

	Život	Neživot	Ukupno
Velika Britanija	10	3	12,9
Švajcarska	5,4	4,5	9,8
Njemačka	3,3	3,7	7
Grčka	1	1	2
Slovenija	1,8	4,2	6
Češka	1,7	2,3	3,9
Mađarska	1,6	1,5	3,1
Hrvatska	2,1	0,8	2,9
Srbija	0,3	1,6	1,8
Crna Gora	0,27	1,91	2,18
Rumunija	0,3	1,4	1,8
Turska	0,2	1,1	1,3

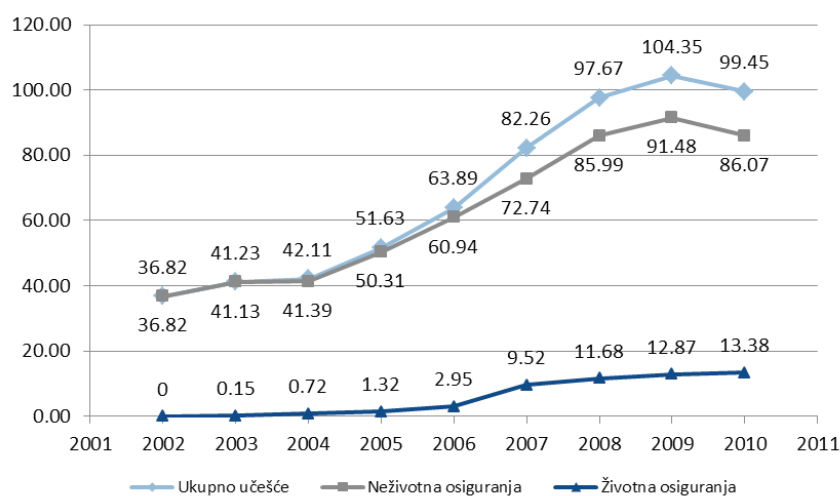
Izvor: Swiss Re (Sigma No2/2010) i ANO

⁵ S obzirom da još uvijek nisu raspoloživi podaci za 2010. godinu koji se odnose na druge zemlje, radi komparacije u tabeli su prikazani podaci o učešću bruto premije u BDP-u za 2009. godinu.

4.3 Gustina osiguranja

Gustina osiguranja, kao jedan od najčešće korišćenih pokazatelja tržišta osiguranja, predstavlja iznos bruto fakturisane premije po glavi stanovnika.

Grafik 2. Bruto fakturisana premija po glavi stanovnika za period od 2002-2010. godine (€)

Bruto fakturisana premija po glavi stanovnika u Crnoj Gori u 2010. godini iznosila je 99,45 eura, što je i dalje značajno ispod prosjeka zemalja članica EU u 2009. godini (oko 1.933 eura).

U narednoj tabeli prikazana je gustina osiguranja u zemljama u okruženju, kao i u nekim zemljama Evropske Unije u 2009. godini⁶.

Tabela 7. Gustina osiguranja u zemljama u okruženju i EU u 2009. godini (€)

	Ukupno	Život	Neživot
Velika Britanija	3.193,25	2.460,15	733,10
Švajcarska	4.364,05	2.375,06	1.989,05
Njemačka	2.007,40	948,25	1.059,14
Španija	1.256,57	594,88	661,69
Slovenija	990,31	300,65	689,66
Češka	504,08	213,4	290,66
Austrija	1.912,75	861,70	1.051,12
Hrvatska	280	74,06	205,94
Bugarska	110,46	13,11	97,35
Srbija	75,46	10,32	65,14
Rumunija	94,98	17,5	77,55
Crna Gora	104,35	12,87	81,48

Izvor: Swiss Re i ANO

4.4 Koncentracija tržišta osiguranja u Crnoj Gori

4.4.1 HERFINDAHL-HIRCHMAN INDEKS

Za utvrđivanje nivoa koncentracije tržišta osiguranja koristi se Herfindahl-Hirschman indeks (HHI)⁷, čija se vrijednost može kretati u intervalu od 0 do 10.000. Vrijednost indeksa koja je bliža nuli označava da tržište ima veliki broj društava približno iste veličine tj. da se radi o tržištu sa visokim nivoom konkurencije. Vrijednost indeksa bliža 10.000 označava da je tržište koncentrisano, odnosno da na tržištu postoji monopol.

Raspon Herfindahl-Hirschman indeksa je:

0 – 1.000 → Nekoncentrisano tržište (visok nivo konkurencije);

1.000 – 1.800 → Umjerena koncentracija;

1.800 – 10.000 → Koncentrisano tržište (monopol).

Za tržište osiguranja u Crnoj Gori, u periodu od 2008. do 2010. godine, vrijednost HHI se kreće u granicama koncentrisanog tržišta, jer vrijednosti ovog indeksa pripadaju intervalu od 1.800 do 10.000. Ipak, od 2008. godine se uočava smanjenje vrijednosti indeksa, što ukazuje na kretanja u pravcu povećanja konkurencije i efikasnosti tržišta i smanjenja koncentracije tržišta tj. monopola.

Tabela 8. Herfindahl-Hirschman indeks od 2008–2010. godine

Naziv društva	2008.			2009.			2010.		
	Bruto premija	Učešće %	HHI	Bruto premija	Učešće %	HHI	Bruto premija	Učešće %	HHI
Lovćen osiguranje AD	36.919.550	60,94	3.713,68	35.798.843	54,60	2.980,75	32.338.112	52,00	2.704,27
Sava Montenegro AD	11.357.332	18,75	351,56	10.873.448	16,74	274,99	9.687.203	15,58	242,67
Grawe osiguranje AD	5.720.050	9,44	89,11	4.944.525	7,61	56,86	4.888.343	7,86	61,79
Magnat osiguranje AD	2.140.818	3,53	12,46	1.743.472	1,72	7,07	0	0,00	0,00
Swiss osiguranje AD	1.991.377	3,29	10,82	2.609.224	4,02	15,83	2.417.799	3,89	15,12
Delta Generali osiguranje AD	1.228.516	2,03	4,12	5.050.714	7,78	59,33	5.838.992	9,39	88,17
Uniqa životno osiguranje AD	679.855	1,12	1,25	1.181.250	1,82	3,25	1.309.126	2,11	4,43
Uniqa neživotno osiguranje AD	385.854	0,64	0,41	2.732.712	4,21	17,37	4.782.900	7,69	59,16
Merkur osiguranje AD	55.671	0,09	0,008	423.551	0,65	0,42	654.070	1,05	1,11
Atlas Life osiguranje AD	51.233	0,08	0,006	78.173	0,12	0,01	113.623	0,18	0,03
Delta Generali životna osiguranja AD	47.260	0,08	0,006	134.296	0,21	0,04	155.413	0,25	0,06
Wiener Städtische životno osiguranje AD	0	0	0	0	0,00	0	0,00	0,00	0,00
UKUPNO	60.577.516	100	4.183,43	65.570.208	100	3.415,93	62.185.580	100	3.176,81

7

HHI se dobija kada se tržišna učešća svakog osiguravajućeg društva pojedinačno kvadriraju i međusobno sabereu.

4.4.2 UČEŠĆE DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE U BRUTO FAKTURISANOJ PREMIJI

U narednoj tabeli dat je pregled bruto fakturisane premije po društvima:

Tabela Bruto fakturisana premija društava za osiguranje u 2010. godini (€)

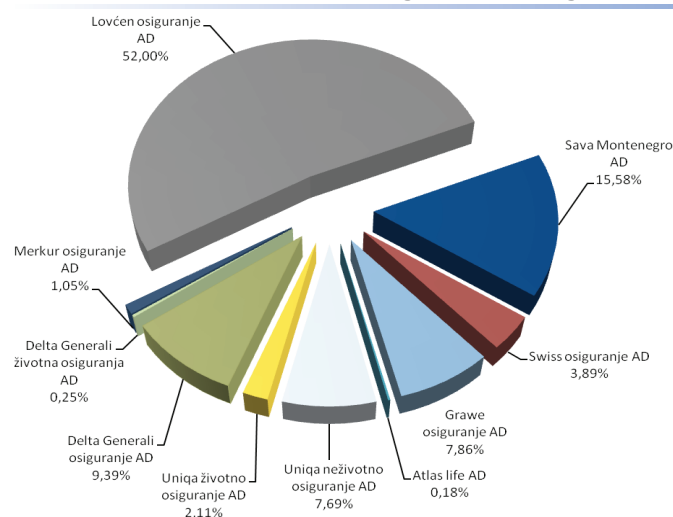
Društvo za osiguranje	2010	učešće %
Lovćen osiguranje AD	32.338.112	52,00
Sava Montenegro AD	9.687.203	15,58
Delta Generali osiguranje AD	5.838.992	9,39
Grawe osiguranje AD	4.888.343	7,86
Uniqa neživotno osiguranje AD	4.782.900	7,69
Swiss osiguranje AD	2.417.799	3,89
Uniqa životno osiguranje AD	1.309.126	2,11
Merkur osiguranje AD	654.070	1,05
Delta Generali životna osiguranja AD	155.413	0,25
Atlas life AD	113.623	0,18
Wiener Städtische životno osiguranje AD	-	-
UKUPNO	62.185.580	100

Najveće učešće od 52% na tržištu osiguranja je ostvarilo Lovćen osiguranje (život: bruto premija 1.246.062, sa učešćem od 2% i neživot: 31.092.050, sa učešćem od 50%), što predstavlja smanjenje u odnosu na prethodnu godinu za 2,6 procentna poena, kada je iznosilo 54,6% (35,798 mil.eura).

Dva društva sa najvećom bruto fakturisanim premijom su Lovćen i Sava Montenegro čije tržišno učešće iznosi 67,58% (42,025 mil.eura) u 2010. godini i smanjeno je u odnosu na 2009. godinu za 3,6 procentna poena, kada je iznosilo 71,18% (46,672 mil.eura).

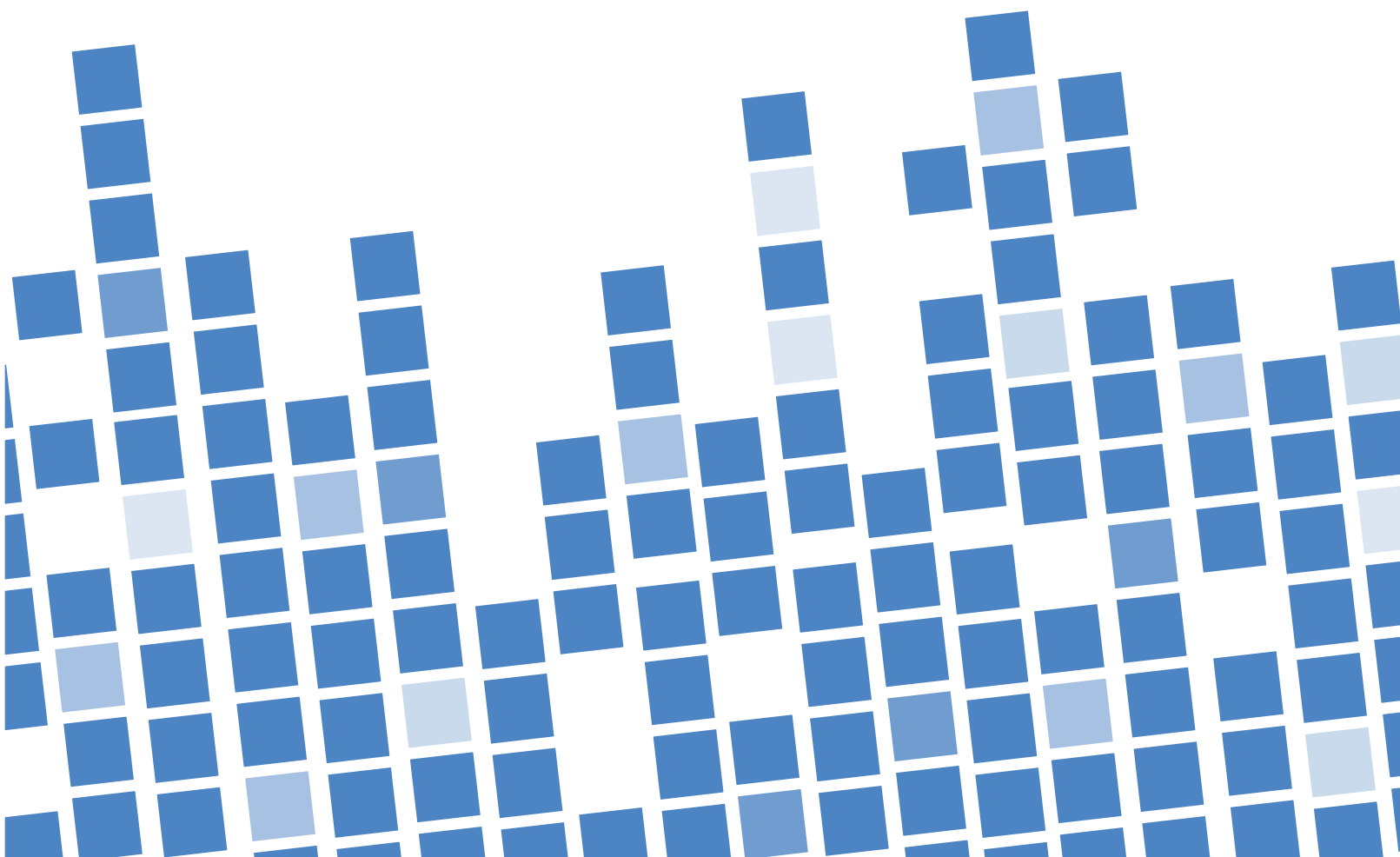
Tri društva sa najvećom bruto fakturisanim premijom su Lovćen, Sava Montenegro i Delta Generali osiguranje čije tržišno učešće iznosi 76,97% (47,864 mil.eura) u 2010. godini. Dakle, primjetan je trend smanjenja koncentracije na tržištu osiguranja Crne Gore, što potvrđuje podatak da je u prethodnoj 2009. godini tržišna zastupljenost tri društva (Lovćen, Sava Montenegro i Delta) sa najvećom bruto fakturisanim premijom iznosila 78,88% (51,723 mil.eura).

Grafik 3. Tržišno učešće društava za osiguranje u 2010. godini (%)

V

STRUKTURA PORTFELJA OSIGURANJA

V STRUKTURA PORTFELJA OSIGURANJA

5.1 Struktura bruto premije osiguranja: životna i neživotna osiguranja

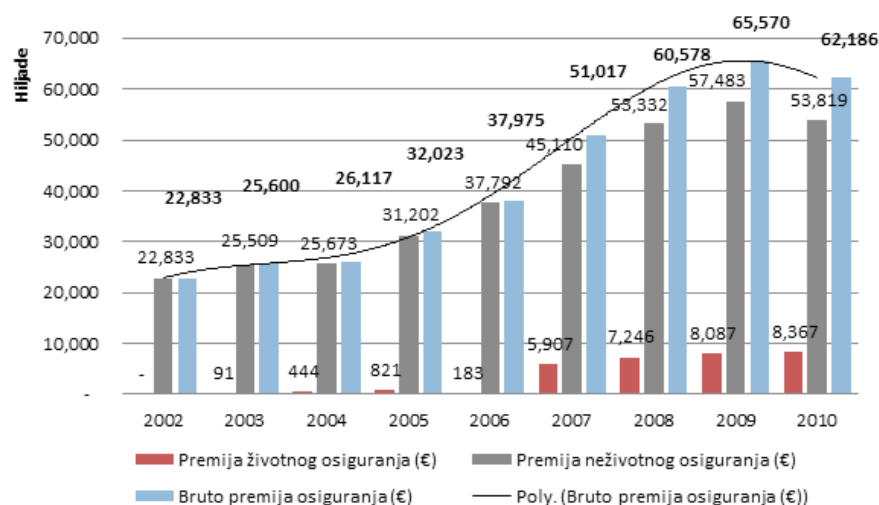
Tržište osiguranja u Crnoj Gori u 2010. godini karakteriše nastavak trenda niskog nivoa životnih osiguranja i dominantno učešće neživotnih osiguranja. U strukturi bruto fakturisane premije u 2010. godini učešće neživotnih osiguranja iznosilo je 86,55%, dok se učešće životnih blago povećalo sa 12,33% u 2009. na 13,45% u 2010. godini.

Tabela 10: Struktura premije osiguranja u 2009. i 2010. godini

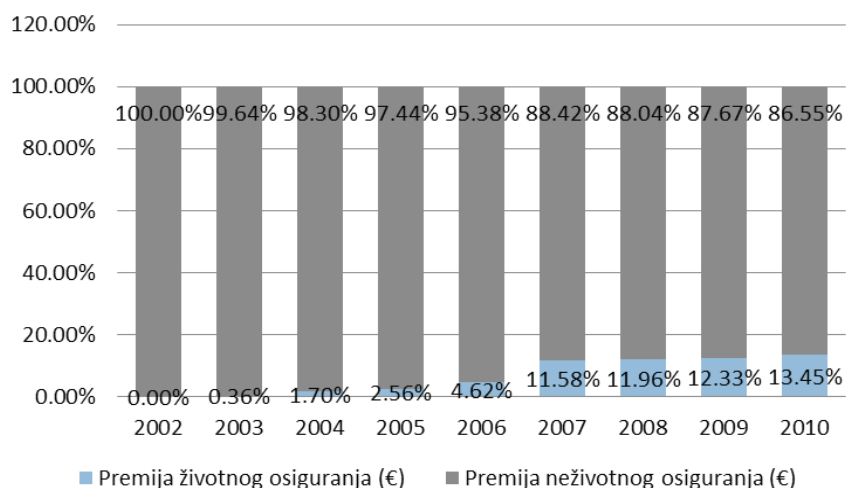
	2009		2010		Index 2010/2009
	Premija (€)	Učešće (%)	Premija (€)	Učešće (%)	
Životno osiguranje	8.086.671	12,33	8.366.637	13,45	103,46
Neživotno osiguranje	57.483.537	87,67	53.818.943	86,55	93,62
UKUPNO	65.570.208	100	62.185.580	100	94,84

Na crnogorskom tržištu osiguranja i dalje je primjetno dominantno učešće neživotnih osiguranja, ali je sve zapaženiji i rastući trend učešća životnih, počev od 2003. godine. Posmatrajući period od 2004. do 2010. godine premija neživotnih osiguranja rasla je na godišnjem nivou po prosječnoj stopi od 11,76%, dok je životno osiguranje raslo po prosječnoj stopi od 122,32%. U 2010. godini premija neživotnih osiguranja je ostvarila pad od 6,38%, dok je premija životnih osiguranja porasla za 3,46% u odnosu na prethodnu godinu.

Grafik 4: Kretanje bruto premije: život vs neživot za period od 2002.–2010. godine

Grafik 5: Struktura bruto premije: život vs neživot za period od 2002.-2010. godine

5.2 Struktura bruto premije osiguranja po vrstama osiguranja

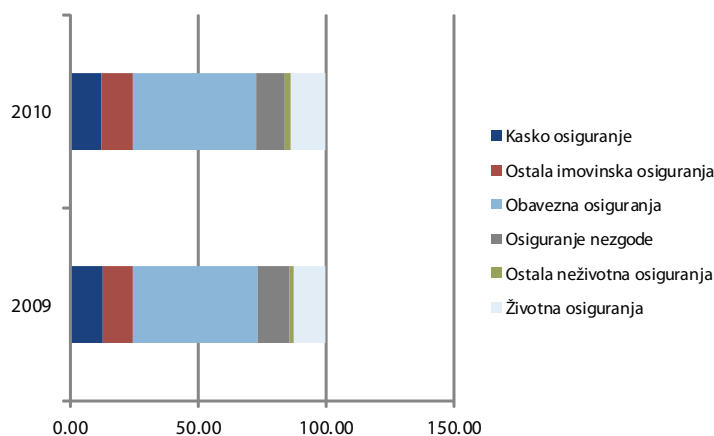
U strukturi bruto fakturirane premije osiguranja u 2010. godini najznačajnije promjene, pored rasta životnih osiguranja, se odnose na rast učešća ostalih neživotnih i imovinskih osiguranja, kao i smanjenje učešća obaveznih osiguranja, kasko osiguranja i osiguranja nezgode.

Tabela 11: Struktura portfelja osiguranja po vrstama osiguranja u 2009. i 2010. godini

	2009		2010		Index 2010/2009
	Iznos (€)	Učešće (%)	Iznos (€)	Učešće (%)	
Kasko osiguranje	8.568.134	13,07	7.595.205	12,21	88,64
Ostala imovinska osiguranja	7.416.866	11,31	7.863.055	12,64	106,02
Obavezna osiguranja	32.259.842	49,20	29.661.204	47,70	91,94
Osiguranje nezgode	8.062.403	12,30	6.975.311	11,22	86,52
Ostala neživotna osiguranja	1.176.290,83	1,79	1.724.168	2,77	146,58
Životna osiguranja	8.086.671	12,33	8.366.637	13,45	103,46
UKUPNO	65.570.208	100,00	62.185.580	100	94,84

Posmatrajući strukturu bruto premije najveću zastupljenost i dalje imaju obavezna osiguranja sa učešćem od 47,70%, koja su u 2010. godini smanjena za 8,06%. Premija kasko osiguranja motornih vozila u 2010. godini je smanjena za 972.929 eura, odnosno za 11,36%, dok je premija osiguranja nezgode smanjena za 1.087.092 eura, odnosno za 13,48%.

Grafik 6: Struktura bruto premije osiguranja po vrstama osiguranja u 2009. i 2010. godini (%)

U 2010. godini došlo je do smanjenja ukupne premije kasko osiguranja u odnosu na 2009. godinu, što je u najvećoj mjeri posljedica smanjenja premije osiguranja plovnih objekata za 69% i smanjenja premije osiguranja motornih vozila za 19%. U kategorijama ostala neživotna osiguranja u 2010. godini najveći rast od približno 4 puta je ostvaren kod premije dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja. Najveći rast premije dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja ostvarilo je Lovćen osiguranje, čije učešće u bruto premiji dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja iznosi 66,87%.

5.3 Obavezna osiguranja

Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju ("Sl. list RCG" br. 46/07) su propisane vrste obaveznog osiguranja i to:

- › Osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja;
- › Osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štetu prčinjenu trećim licima;
- › Osiguranje vlasnika odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štetu prčinjenu trećim licima i
- › Osiguranje vlasnika odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti za štetu prčinjenu trećim licima.

Ukupna premija obaveznih osiguranja u 2010. godini je iznosila 29,661 mil.eura što predstavlja smanjenje u odnosu na 2009. godinu od 8,06%. Obaveznim osiguranjem u Crnoj Gori bavilo se pet društava, od kojih je najveće učešće u bruto premiji obaveznih osiguranja ostvarilo Lovćen osiguranje sa 51,34%.

Tabela 12. Premija obaveznog osiguranja po društvima u 2010. godini

	Premija (€)	Učešće (%)
Lovćen osiguranje AD	15.229.086	51,34
Sava Montenegro AD	6.487.084	21,87
Swiss osiguranje AD	837.528	2,82
Uniqa neživotno osiguranje AD	3.412.646	11,51
Delta Generali osiguranje AD	3.694.861	12,46
UKUPNO	29.661.204	100

U strukturi premije obaveznih osiguranja najveći udio ima osiguranje od autoodgovornosti koje čini 96% ukupne premije obaveznih osiguranja u 2010. godini. Premija osiguranja od autoodgovornosti u 2010. godini je iznosila 28,332 mil.eura i smanjena je u odnosu na 2009. godinu za 9,04%, kada je iznosila 31,149 mil.eura. Do smanjenja premije

AO je došlo prvenstveno usljed smanjenja broja registrovanih vozila za 7,61%, prema podacima Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore. Najveće učešće u premiji AO su ostvarili: Lovćen osiguranje sa 49,42%, Sava Montenegro sa 22,69% i Delta Generali osiguranje sa 13%.

Tabela 13. Učešće fakturisane bruto premije autoodgovornosti (AO) za 2010. godinu po društvima za osiguranje

	Fakturisana bruto premija AO (€)	Učešće (%)
Lovćen osiguranje AD	14.002.253	49,42
Sava Montenegro AD	6.428.182	22,69
Delta Generali osiguranje AD	3.682.985	13,00
Uniqa neživotno osiguranje AD	3.396.009	11,99
Swiss osiguranje AD	822.932	2,90
UKUPNO	28.332.362	100

5.4 Životna osiguranja

Životna osiguranja predstavljaju osnovni razvojni faktor tržišta osiguranja Crne Gore.

Životna osiguranja u Crnoj Gori su nastavila trend rasta. Bruto fakturisana premija životnih osiguranja u 2010. godini iznosila je 8,366 mil.eura i povećana je za 279.966 eura, odnosno za 3,46% u odnosu na 2009. godinu kada je iznosila 8,086 mil.eura. Broj životno osiguranih lica u 2010. godini je iznosio 32.190, što predstavlja povećanje od 7,77% u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 14. Prikaz broja osiguranih lica životnog osiguranja u 2009. i 2010. godini

	Ukupan broj osiguranih lica		
	2009	2010	Promjena %
UKUPNO	29.870	32.190	7,77

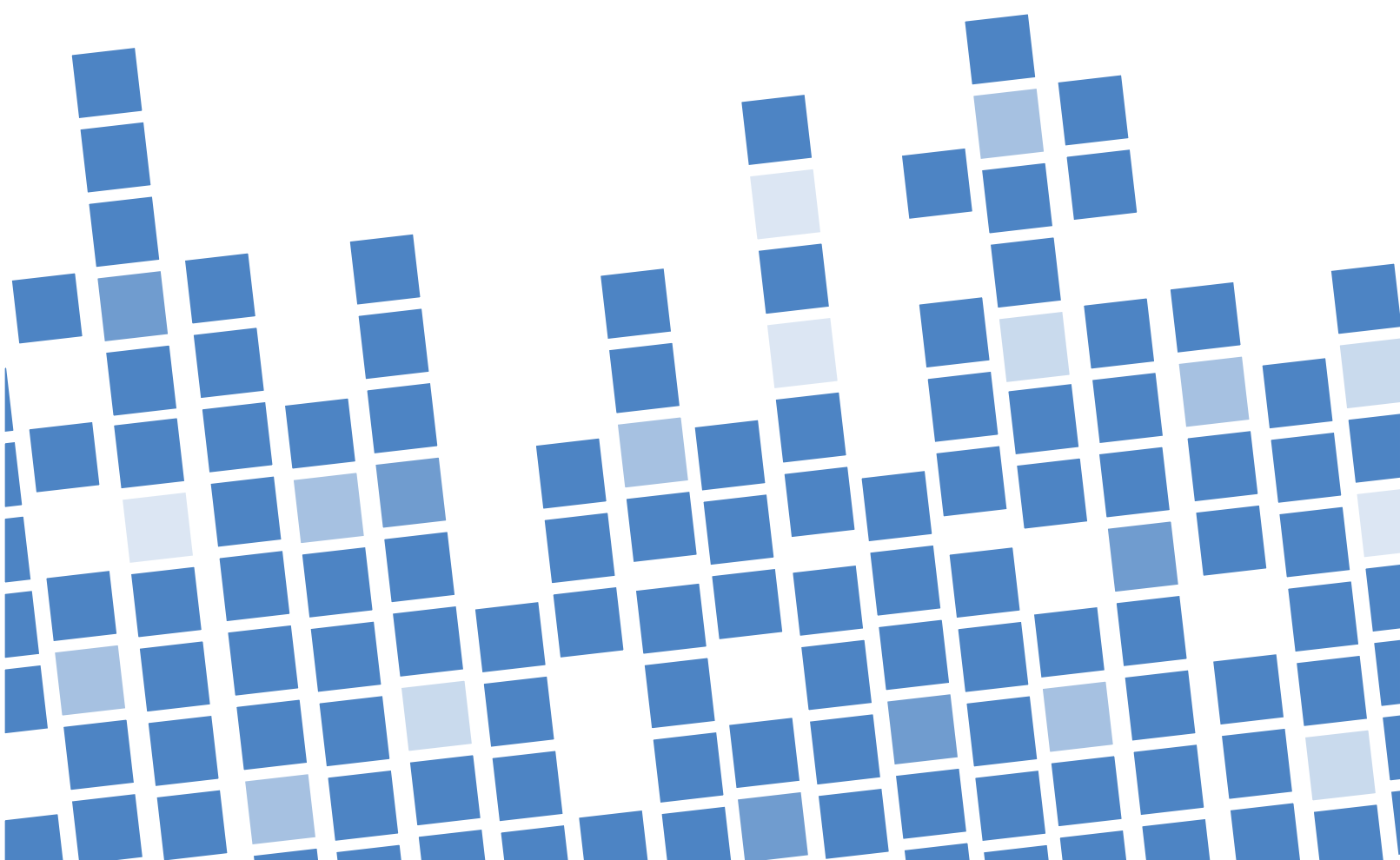
Analizom tržišta životnog osiguranja, usljed uticaja ekonomske krize, primjetan je porast broja storniranih ugovora životnog osiguranja, što je za posledicu imalo usporavanje stope rasta bruto premije životnog osiguranja u 2010. godini.

Broj storniranih polisa na 31.12.2010. godine iznosio je 4.541 i porastao je za 39% u odnosu na 2009. godinu kada je iznosio 3.273. Broj redukovanih polisa se u 2010. godini je smanjen u odnosu na 2009. godinu (956) i iznosio je 508.

VI

STRUKTURA AKTIVE

VI STRUKTURA AKTIVE

Vrijednost ukupne aktive na nivou svih društava za osiguranje, na 31. 12. 2010. godine, iznosila je 122,002 mil.eura, što predstavlja povećanje za 15,86% u odnosu na vrijednost ukupne aktive u 2009. godini. U strukturi ukupne aktive najveće učešće od 28,89% imaju kratkoročni finansijski plasmani, potom dugoročni finansijski plasmani sa 26,48%, potraživanja sa 13,01% i osnovna sredstva sa 12,26%.

Tabela 15. Struktura aktive društava za osiguranje u 2009. i 2010. godini

	2009		2010		Index 2010/2009
	Iznos (€)	Učešće (%)	Iznos (€)	Učešće (%)	
Nematerijalna imovina	671.110	0,64	407.739	0,33	60,76
Osnovna sredstva	14.182.231	13,47	14.956.841	12,26	105,46
Dugoročni finansijski plasmani	25.540.909	24,26	32.305.554	26,48	126,49
Kratkoročni finansijski plasmani	31.547.561	29,96	35.244.723	28,89	111,72
Gotovinski ekvivalenti i gotovina	6.037.693	5,73	13.217.891	10,83	218,92
Potraživanja	17.835.404	16,94	15.868.180	13,01	88,97
Aktivna vremenska razgraničenja	6.025.481	5,72	6.299.870	5,16	104,55
Ostalo	3.458.100	3,28	3.700.846	3,03	107,02
UKUPNO	105.298.489	100	122.001.642	100	115,86

U strukturi ukupne aktive u 2010. godini najveći rast ostvaren je kod gotovine i gotovinskih ekvivalenata, koji su u odnosu na prethodnu godinu veći za 118,92%, zbog izvršene dokapitalizacije jednog društva čija su sredstva kapitala evidentirana na tekućem računu na dan 31.12.2010. godine.

Dugoročni finansijski plasmani na kraju 2010. godine veći su za 26,49% u odnosu na prethodnu godinu. Naime, u cilju usklađivanja ročne strukture plasmana i obaveza po osnovu ugovora o osiguranju, više društava koja se bave poslovima životnih osiguranja promijenilo je politiku ulaganja i pretvorilo kratkoročna ulaganja u dugoročna. Pored toga, došlo je i do rasta ulaganja u obveznice Crne Gore emitovane na EU tržištu, kao i porast finansijskih plasmana u zavisna društva.

Kratkoročni finansijski plasmani zabilježili su rast od 11,72%, ali je takođe evidentan i blagi pad učešća u ukupnoj aktivi. Rast kratkoročnih finansijskih plasmana dominantno je generisan rastom kartkoročno oročenih depozita društava koji se bave poslovima neživotnih osiguranja.

U 2010. godini ostvaren je pad potraživanja za 11,03%, kao rezultat povećane naplate premija kako iz direktnih poslova osiguranja, tako i premija iz poslova saosiguranja i reosiguranja. Navedeno ukazuje na porast likvidnosti u sektoru osiguranja u 2010. godini.

Rast aktivnih vremenskih razgraničenja se uglavnom odnosio na razgraničenje troškova pribave koje je članom 102. Zakona o osiguranju omogućeno društvima. Kategorija "ostalo" u aktivi najvećim dijelom se odnosi na udio reosiguranja i saosiguranja u tehničkim rezervama.

Grafik 7. Struktura aktive društava za osiguranje u 2009. i 2010. godini (%)

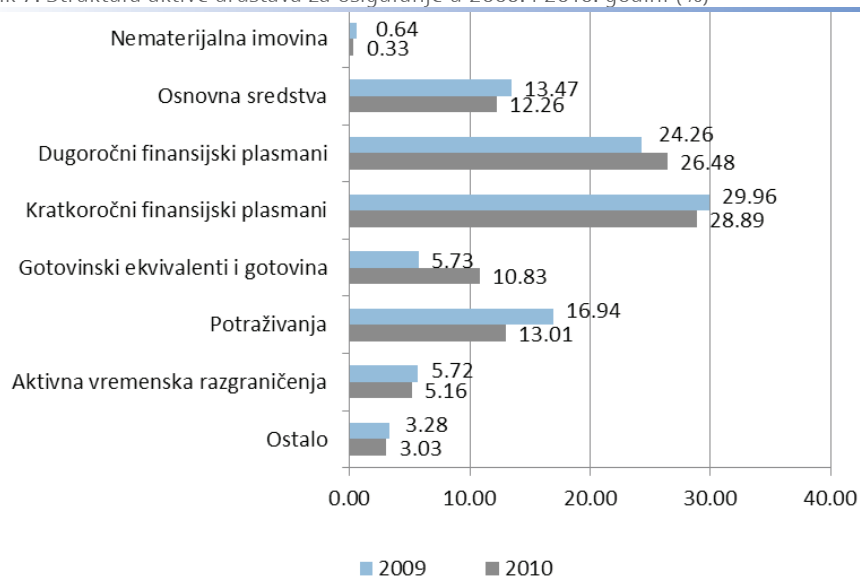

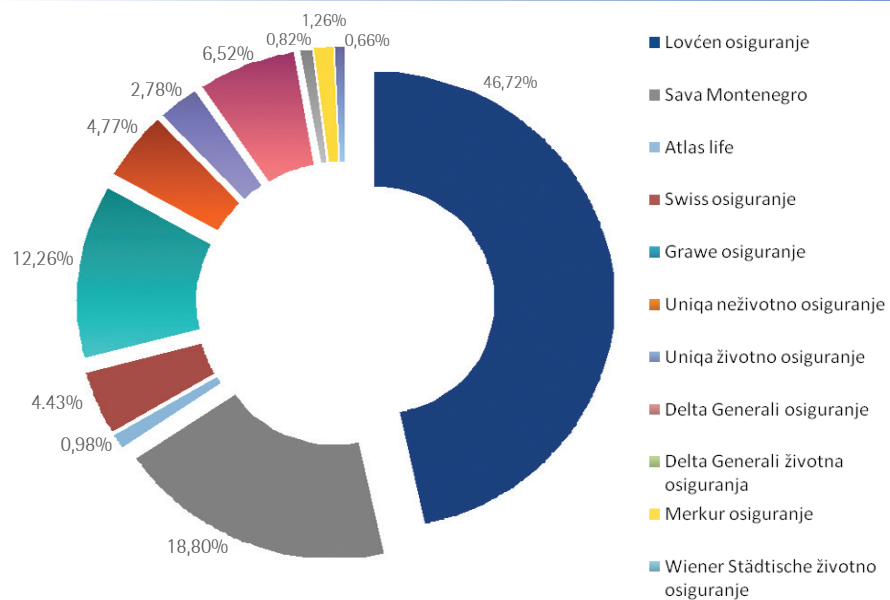
Tabela 16. Učešće društava za osiguranje u ukupnoj aktivi sektora osiguranja u 2009 i 2010. godini (%)

	2009	2010	Promjena u %
Lovćen osiguranje	48,26%	46,70%	-1,56%
Sava Montenegro osiguranje	17,29%	18,80%	1,50%
Swiss osiguranje	4,66%	4,43%	-0,23%
Grawe osiguranje	10,76%	12,26%	1,50%
Magnat osiguranje	3,38%	0,00%	
Atlas life	0,84%	0,98%	0,14%
Uniqa neživotno osiguranje	4,44%	4,77%	0,33%
Uniqa životno osiguranje	2,50%	2,78%	0,28%
Delta Generali osiguranje	5,78%	6,52%	0,74%
Delta Generali životna osiguranja	0,97%	0,82%	-0,15%
Merkur osiguranje	1,11%	1,26%	0,16%
Wiener Städtische životno osiguranje	-	0,66%	
TOTAL	100,00%	100	-

Posmatrajući zastupljenost pojedinih društava u ukupnoj aktivi sektora osiguranja, primjećuje se da najveće učešće od 46,70% i dalje ima Lovćen osiguranje, zatim slijede Sava Montenegro sa 18,80% i Grawe osiguranje sa 12,26%. U odnosu na 2009. godinu, pad učešća u ukupnoj aktivi društava zabilježilo je Lovćen osiguranje i to za 1,56 procentnih poena, dok su rast učešća zabilježili Sava Montenegro i Grawe osiguranje i to za po 1,5 procentna poena.

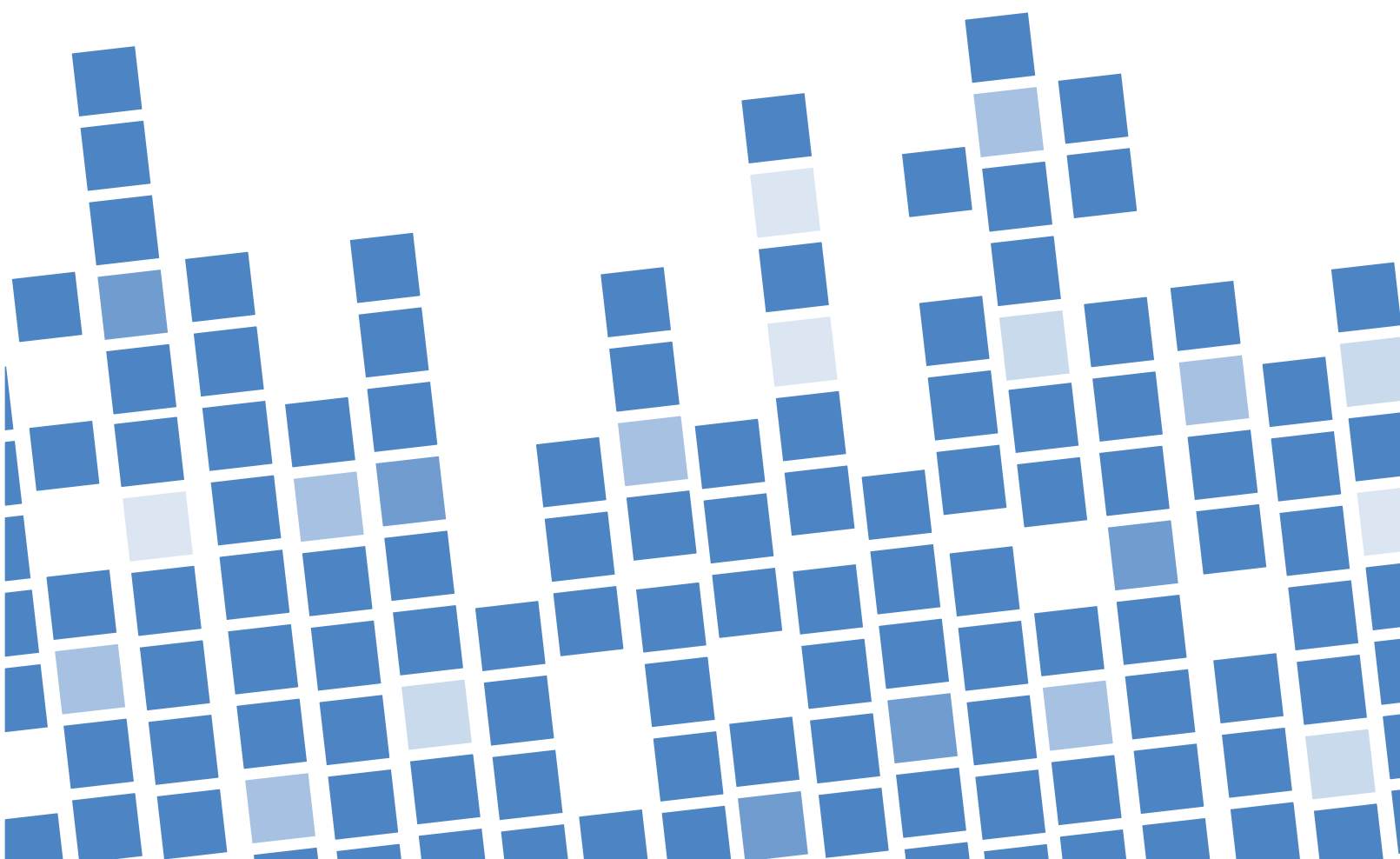

Grafik 8 . Učešće aktive društava za osiguranje u ukupnoj aktivi sektora osiguranja u 2010. godini (%)

VII

STRUKTURA PASIVE

VII STRUKTURA PASIVE

Vrijednost ukupne pasive na nivou svih društava za osiguranje u Crnoj Gori na 31. 12. 2010. godine iznosila je 122,002 mil.eura, što predstavlja povećanje za 15,86% u odnosu na vrijednost ukupne pasive u 2009. godini, kada je iznosila 105,298 mil. eura.

Tabela 17: Struktura pasive društava za osiguranje u 2009. i 2010. godini

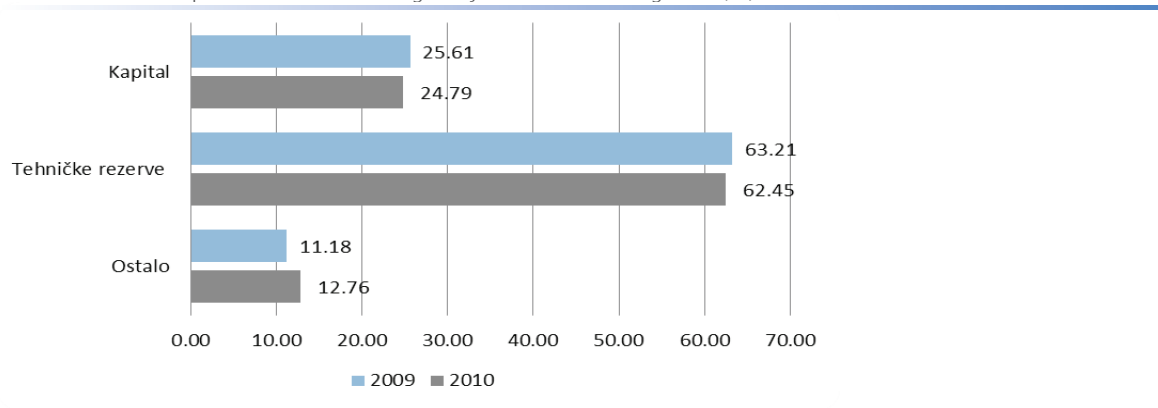
	2009		2010		Index 2010/2009
	Iznos (€)	Učešće (%)	Iznos (€)	Učešće (%)	
Kapital	26.966.965	25,61	30.244.358	24,79	112,15
Tehničke rezerve	66.562.778	63,21	76.195.930	62,45	114,47
Ostalo	11.768.746	11,18	15.561.354	12,76	132,23
UKUPNO	105.298.489	100	122.001.642	100	115,86

Rast kapitala društava za osiguranje u 2010. godine od 12,15%, odnosno za 3,27 mil.€, rezultat je izvršenih dokapitalizacija u iznosu od 11,25 mil€ i osnivanja dva nova društva sa akcijskim kapitalom u iznosu od 2,08 mil.€. Najveći dio sredstava iz izvršenih dokapitalizacija iskorišćen je za pokriće gubitaka iz 2009. godine.

U 2010. godini tehničke rezerve društava porasle su za 9,63 mil.€, odnosno za 14,47%. U okviru tehničkih rezervi najveći rast ostvaren je kod rezervacija za štete 5,96 mil.€, što je posljedica početka primjene Chain-ladder metode u obračunu nastalih neprijavljenih šteta (IBNR) u 2010. godini. Takođe, evidentan je rast i matematičke rezerve od 35,49% u odnosu na prethodnu godinu, što je posljedica porasta premije životnih osiguranja u prethodnim godinama.

Rast kategorije „ostalo“ u pasivi bilansa stanja odnosi se na rast obaveza po osnovu dugoročnih i kratkoročnih kredita, obaveza po osnovu ugovora o reosiguranju i saosiguranju, po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada, neiskorišćenih godišnjih odmora.

Grafik 9: Struktura pasive društava za osiguranje u 2009. i 2010. godini (%)

7.1 Tehničke rezerve

Prema Zakonu o osiguranju, društva za osiguranje su obavezna da formiraju tehničke rezerve koje se koriste za pokrivanje obaveza iz obavljanja poslova osiguranja.

Društvo za osiguranje koje obavlja poslove jedne ili više vrsta životnih osiguranja utvrđuje tehničke rezerve za prenosne premije, rezervisane štete, učešće u dobitku i matematičku rezervu. Društvo za osiguranje koje obavlja poslove neživotnih osiguranja utvrđuje tehničku rezervu za prenosne premije, rezervisane štete i rezerve za izravnjanje rizika.

Prenosne premije se formiraju iz ukupne premije osiguranja, odvojeno za svaku vrstu osiguranja, srazmjerno vremenu trajanja osiguranja, a služe za pokrivanje obaveza koje će nastati u narednom obračunskom periodu.

Rezervisane štete se obrazuju u visini procijenjenog iznosa obaveza za nastale prijavljene, a neriješene štete i nastale neprijavljene štete u tekućem periodu.

Matematička rezerva se formira u visini sadašnje vrijednosti budućih obaveza društva umanjene za sadašnju vrijednost budućih obaveza ugovarača osiguranja (premija osiguranja) i izračunava se za svaki pojedinačni ugovor.

Rezerve za izravnjanje rizika (RIR) obrazuju se na teret rashoda društva za osiguranje, posebno za svaku vrstu neživotnih osiguranja i koriste se za vremensko izravnjanje toka šteta u pojedinim vrstama osiguranja. Rezerve za izravnjanje rizika se obrazuju na osnovu standardnog odstupanja mjerodavnih tehničkih rezultata u tekućem obračunskom periodu od prosječnog mjerodavnog tehničkog rezultata za svaku vrstu neživotnih osiguranja kojom se društvo za osiguranje bavi u posmatranom periodu.

Tehničke rezerve na dan 31. decembar 2010. godine na nivou sektora osiguranja iznosile su 76,196 mil.eura, što predstavlja porast od 14,47% u odnosu na 2009. godinu.

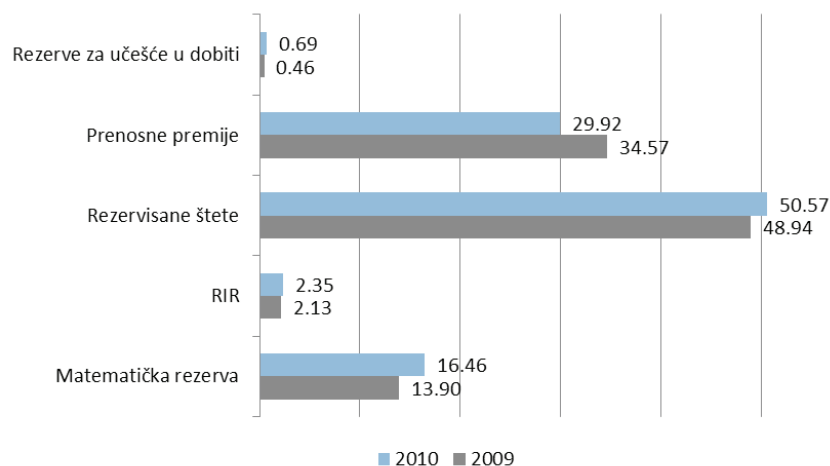
Tabela 18: Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje u 2009. i 2010. godini

	2009		2010		Index 2010/2009
	Iznos (€)	Učešće %	Iznos (€)	Učešće %	
Matematička rezerva osiguranja života	9.255.438	13,90	12.540.207	16,46	135,49
Rezerve za izravnjanje rizika	1.418.754	2,13	1.794.004	2,35	126,45
Rezervisane štete	32.575.999	48,94	38.531.768	50,57	118,28
Prenosne premije	23.008.197	34,57	22.801.009	29,92	99,10
Rezerve za učešće u dobiti	304.390	0,46	528.942	0,69	173,77
UKUPNO	66.562.778	100	76.195.930	100	114,47

U strukturi tehničkih rezervi u 2010. godini najviše sredstava je izdvojeno za rezervisane štete u iznosu od 38,532 mil. eura, koje čine 50,57% ukupnih tehničkih rezervi. Izdavanja za rezervisane štete ostvarila su rast od 18,28% u odnosu na 2009. godinu. Drugu po veličini stavku činile su prenosne premije u iznosu od 22, 801 mil.eura koje čine 29,92% ukupne vrijednosti tehničkih rezervi.

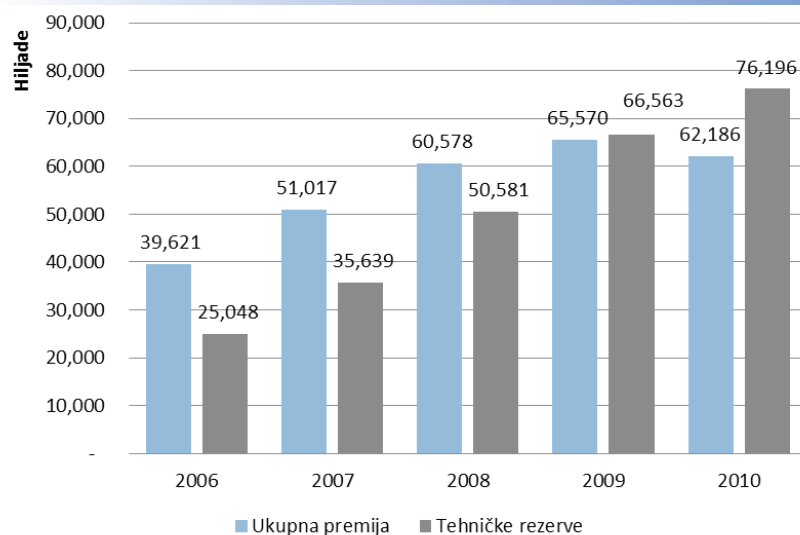
Najveći rast od 73,77%, u odnosu na 2009. godinu, zabilježile su rezerve za učešće u dobiti, koje u 2010. godini iznose 529 hilj.eura, odnosno 0,69% ukupnih tehničkih rezervi. U 2010. godini došlo je do rasta i matematičke rezerve za 35,49% i iznosi 12,540 mil.eura. Takođe, nastavio se trend izdavanja rezervi za izravnjanje rizika osiguravajućih društava koji je započeo 2008. godine, i one su iznosile 1,794 mil.eura, odnosno 2,35% ukupnog iznosa tehničkih rezervi.

Grafik 10: Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje u 2009. i 2010. godini (%)

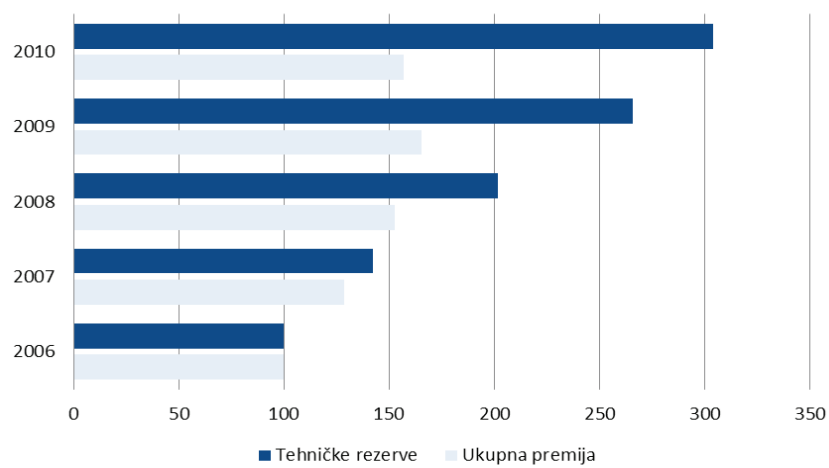

Značajan pokazatelj rezultata preduzetih aktivnosti na stabilizaciji i uređivanju tržišta osiguranja predstavlja kretanje tehničkih rezervi i ukupne premije. Brži rast tehničkih rezervi od ukupne premije, ukazuje na prihvatanje osiguravača da realnije procjenjuju ove rezerve, čime se u značajnoj mjeri štite interesi osiguranika i korisnika osiguranja. Narednim grafikonom je prikazan rast tehničkih rezervi i ukupne premije u posljednje tri godine, posmatrano u odnosu na bazu 2006. godinu.

Grafik 11: Kretanje ukupne premije i tehničkih rezervi 2006-2010. godine

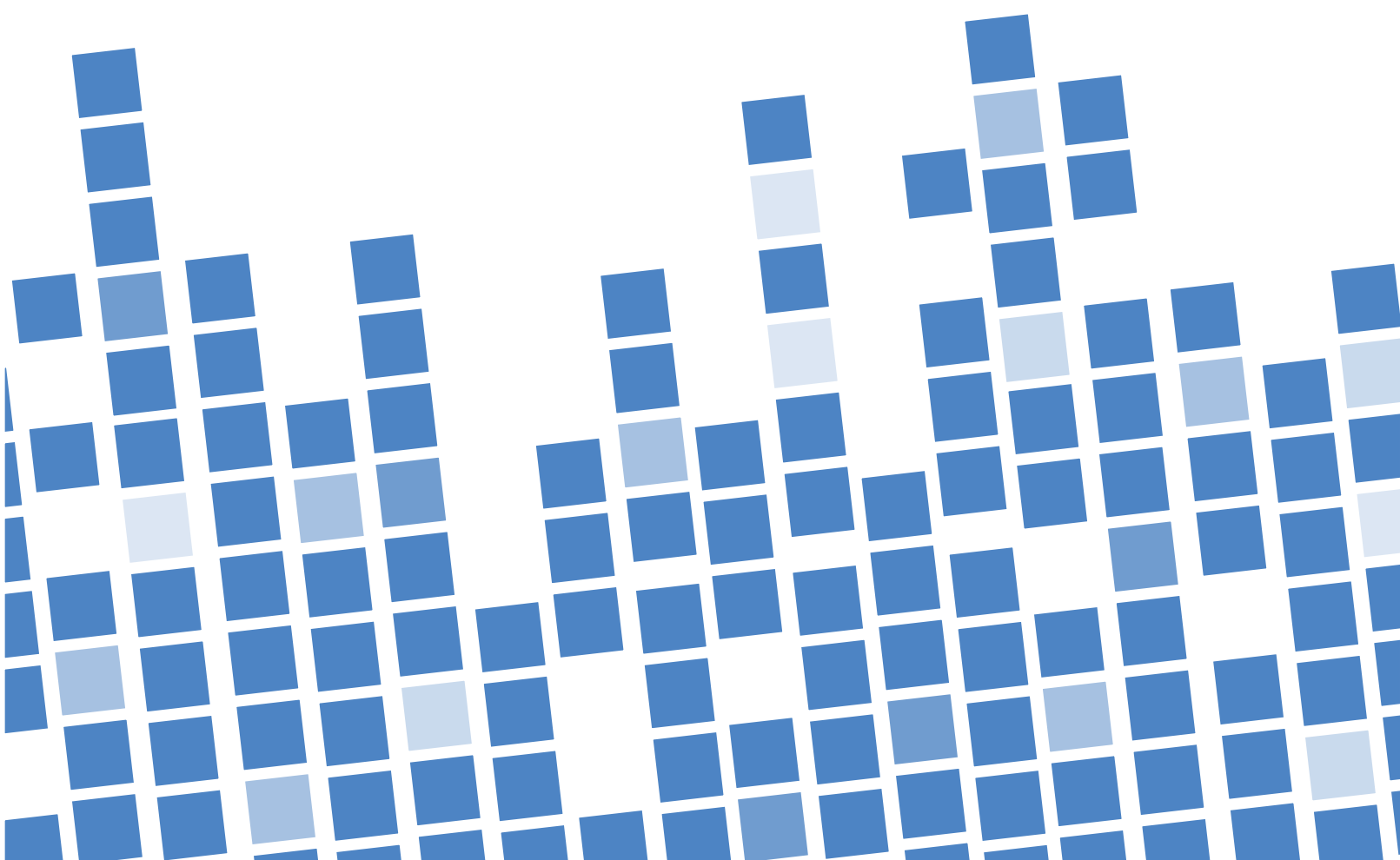
Grafik 12. Kretanje indexa ukupne premije i tehničkih rezervi 2006-2010. godine (2006=100)

VIII

DEPONOVANJE I ULAGANJE
SREDSTAVA TEHNIČKIH
I GARANTNE REZERVE

VIII DEPONOVANJE I ULAGANJE SREDSTAVA TEHNIČKIH I GARANTNE REZERVE

8.1 Deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi

Prema Zakonu o osiguranju, društva su obavezna da sredstva tehničkih rezervi deponuju i ulažu u:

- › hartije od vrijednosti koje su izdate od strane Crne Gore, centralnih banaka i vlada stranih zemalja i koje imaju ocjenu najmanje A, odnosno njen ekvivalent, dodijeljenu od strane opšteprihvaćenih, međunarodno priznatih agencija za dodjelu rejtinga;
- › obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti kojima se trguje na organizovanom tržištu hartija od vrijednosti u Crnoj Gori;
- › obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti kojima se ne trguje na organizovanom tržištu hartija od vrijednosti, ako je izdavalac pravno lice sa sjedištem u Crnoj Gori;
- › akcije kojima se trguje na organizovanom tržištu hartija od vrijednosti u Crnoj Gori;
- › kod banaka sa sjedištem u Crnoj Gori.

Pravilnikom o ograničenjima deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i garantne rezerve društava za osiguranje se definišu oblici plasmana sredstava rezervi i ograničenja u pogledu ulaganja u propisane oblike imovine, zavisno od toga da li se društvo bavi životnim ili neživotnim osiguranjima. Pravilnikom je propisano da se sredstva tehničkih rezervi deponuju i ulažu, pored oblika iz člana 90 Zakona o osiguranju, i u:

- › nepokretnosti upisane u katastar nepokretnosti u Crnoj Gori ako je njihova kupovna cijena određena na osnovu procjene ovlaštenog procjenitelja i ako donose prihod ili se može očekivati prihod;
- › dužničke hartije od vrijednosti koje su emitovane od strane druge države, centralne banke druge države ili međunarodne finansijske organizacije, odnosno u hartije od vrijednosti za koje je garanciju izdala druga država ili centralna banka druge države, ako imaju kreditni rejting koji su agencije za procjenu boniteta Standard & Poor's ili Fitch - IBCA utvrdile sa najmanje "BBB", odnosno Moody's sa najmanje "Baa3";
- › dužničke hartije od vrijednosti stranih pravnih lica kojima se trguje na berzanskom tržištu u državama u kojima su registrovana, pod uslovom da su im agencije za procjenu boniteta Standard & Poor's ili Fitch-IBCA utvrdile kreditni rejting sa najmanje "BBB", odnosno Moody's sa najmanje "Baa3";
- › akcije stranih pravnih lica pod uslovom da su najmanje posljednje dvije godine uvrštene u berzansku kotaciju i ako imaju kreditni rejting koji su agencije za procjenu boniteta Standard & Poor's ili Fitch - IBCA utvrdile sa najmanje "BBB", odnosno Moody's sa najmanje "Baa3".

Predmet kontrole Agencije za nadzor osiguranja, sa aspekta u skladu sa Zakonom i Pravilnikom, predstavlja deponovanje i ulaganje sredstava neto tehničkih rezervi osiguravajućih kompanija, koje su u 2010. godini iznosile 71,833 mil.eura. Bruto tehničke rezerve na dan 31. decembar 2010. godine na nivou cjelokupnog sektora osiguranja iznosile su 76,196 mil.eura, što ukazuje da je udio reosiguravača u tehničkim rezervama iznosio 5,73% (odnosno 4,363 mil.eura).

Tabela 19. Struktura neto i bruto tehničkih rezervi društava za osiguranje u 2010. godini

	Neto tehničke rezerve		Bruto tehničke rezerve	
	Iznos (€)	Učešće (%)	Iznos (€)	Učešće (%)
Matematička rezerva	12.467.166,46	17,36	12.540.207	16,46
RIR	1.794.004,79	2,50	1.794.005	2,35
Rezervisane štete	36.520.215,48	50,84	38.531.767	50,57
Prenosna premija	20.522.718,01	28,57	22.801.009	29,92
Rezerve za učešće u dobiti	528.941,96	0,74	528.941,96	0,69
UKUPNO	71.833.047	100	76.195.930	100

Grafik 13: Struktura bruto i neto tehničkih rezervi društava za osiguranje u 2010. godini

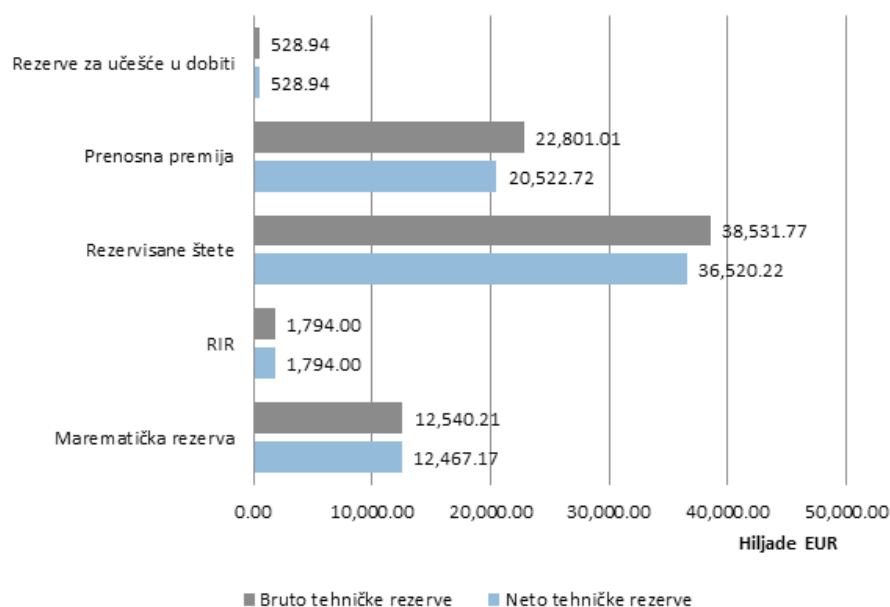

Tabela 20. Bruto i neto tehničke rezerve po grupama osiguranja u 2010.godini (€)

	Neto tehničke rezerve		Bruto tehničke rezerve	
	Iznos (€)	Učešće	Iznos (€)	Učešće
Životno osiguranje	13.690.590	19,06	13.929.455	18,28
Neživotno osiguranje	58.142.457	80,94	62.266.475	81,72
Ukupno	71.833.047	100	76.195.930	100

Analizom deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi osiguravajućih kompanija u 2010. godini, izvodi se sljedeći zaključak:

- › na nivou sektora osiguranja Crne Gore, u skladu sa propisanim oblicima imovine (ne poštujući ograničenja propisana Pravilnikom) deponovano je i uloženo 55.006.655 sredstava neto tehničkih rezervi, odnosno 76,58% ukupnih neto tehničkih rezervi, dok je u skladu sa propisanim oblicima imovine i poštujući ograničenja propisana Pravilnikom, deponovano i uloženo 54.592.762 eura neto tehničkih rezervi, tj. 76% ukupnih neto tehničkih rezervi;
- › osiguravajuće kompanije koje se bave poslovima životnih osiguranja, u propisane oblike imovine plasirale su 13.678.976 eura sredstava neto tehničkih rezervi (99,92% ukupnih neto tehničkih rezervi životnih osiguranja), dok su, poštujući propisane oblike imovine i propisana ograničenja, plasirale 13.552.802 eura sredstava neto tehničkih rezervi, (98,99% ukupnih neto tehničkih rezervi životnih osiguranja);
- › osiguravajuće kompanije koje se bave poslovima neživotnih osiguranja su izvršile ulaganje sredstava tehničkih rezervi u propisane oblike imovine u iznosu od 41.327.679 eura (71,08% ukupnih neto tehničkih rezervi neživotnih osiguranja), dok je ulaganje sredstava tehničkih rezervi u propisane oblike imovine, i poštujući Pravilnikom propisana ograničenja iznosilo 41.039.960 eura, (70,59% ukupnih neto tehničkih rezervi neživotnih osiguranja).

Tabela 21. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi propisane u oblike imovine u 2010. godini

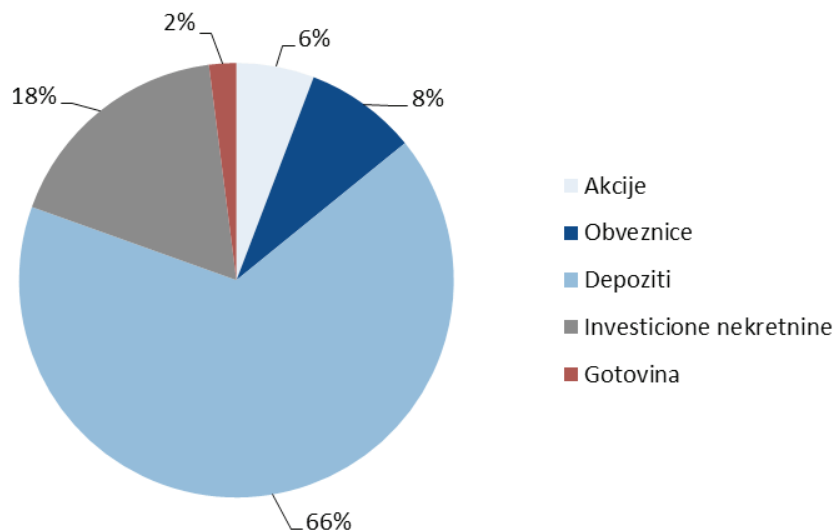
	Životno osiguranje		Neživotno osiguranje		Ukupno	
	Iznos (€)	Učešće %	Iznos (€)	Učešće %	Iznos (€)	Učešće %
Akcije	406.760	2,97	2.753.543	6,66	3.160.303,21	5,75
Obveznice	2.362.853	17,27	2.192.914	5,31	4.555.766,98	8,28
Depoziti	9.604.139	70,21	26.908.996	65,11	36.513.134,58	66,38
Investicione nekretnine	899.694	6,58	8.652.165	20,94	9.551.859,26	17,36
Gotovina	405.530	2,96	820.061	1,98	1.225.590,71	2,23
Ukupno	13.678.976	100	41.327.679	100	55.006.655	100

Tabela 22. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava neto tehničkih rezervi društava u skladu sa ograničenjima propisanim Pravilnikom u 2010. godini

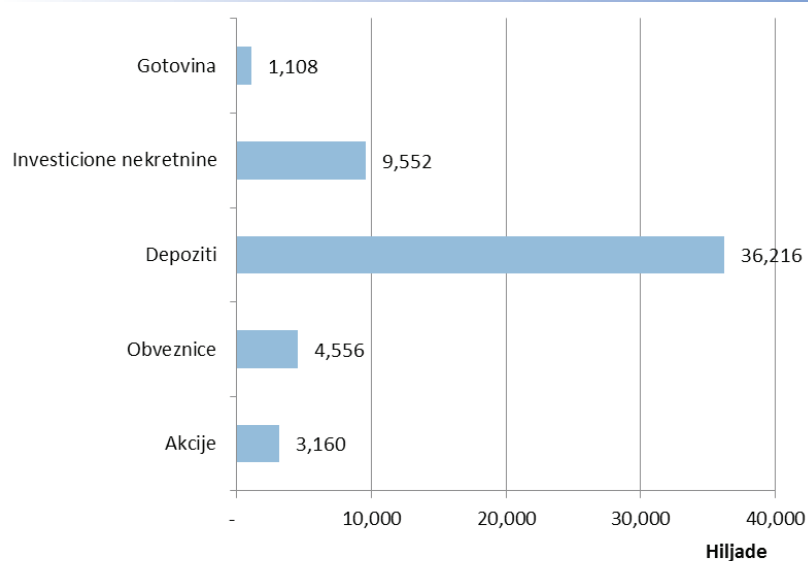
	Životno osiguranje		Neživotno osiguranje		Ukupno	
	Iznos (€)	Učešće %	Iznos (€)	Učešće %	Iznos (€)	Učešće %
Akcije	406.760	3,00	2.753.543	6,71	3.160.303	5,79
Obveznice	2.362.853	17,43	2.192.914	5,34	4.555.767	8,35
Depoziti	9.595.177	70,80	26.621.277	64,87	36.216.454	66,34
Investicione nekretnine	899.694	6,64	8.652.165	21,08	9.551.859	17,50
Gotovina	288.318	2,13	820.061	2,00	1.108.379	2,03
Ukupno	13.552.802	100	41.039.960	100	54.592.762	100

Sredstva tehničkih rezervi koja su društva za osiguranje uložila poštujući oblike propisane Zakonom i Pravilnikom o ograničenjima deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i sredstava garantne rezerve društva za osiguranje iznose 54,593 mil.eura. U ukupnoj strukturi ulaganja i deponovanja sredstava tehničkih rezervi, u oblike imovine propisane Zakonom i Pravilnikom, najveći udio od 66,34% imaju depoziti, koji iznose 36,216 mil.eura. Investicione nekretnine učestvuju sa 17,50% ili 9,552 mil.eura, akcije sa 5,79% tj. 3,160 mil.eura, obveznice sa 8,35% tj. 4,556 mil.eura, dok je gotovina iznosila 1,108 mil.eura ili 2,03%.

Grafik 14. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi u skladu sa ograničenjima propisanim Pravilnikom u 2010. godini (%)

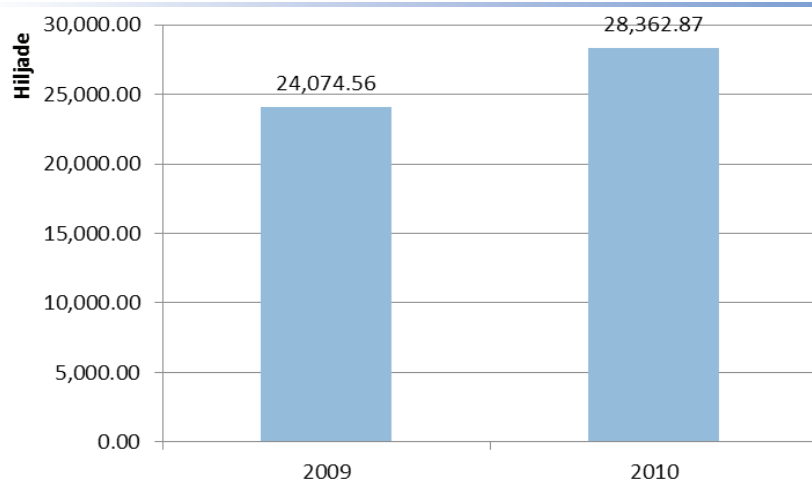
Grafik 15. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi u skladu sa ograničenjima propisanim Pravilnikom u 2010. godini (€)

8.2 Deponovanje i ulaganje sredstava garantne rezerve

Prema Zakonu o osiguranju, društva su obavezna da imaju garantnu rezervu radi obezbjeđenja urednog izvršavanja svojih obaveza. Ukupan iznos garantne rezerve ne može biti manji od novčanog iznosa osnovnog kapitala utvrđenog u členu 21 Zakona o osiguranju. U 2010. godini ukupan iznos garantnih rezervi društava za osiguranje je iznosio 28,363 mil.eura, što je za 17,82% veće u odnosu na 2009. godinu kada je garantna rezerva iznosila 24,075 mil.eura.

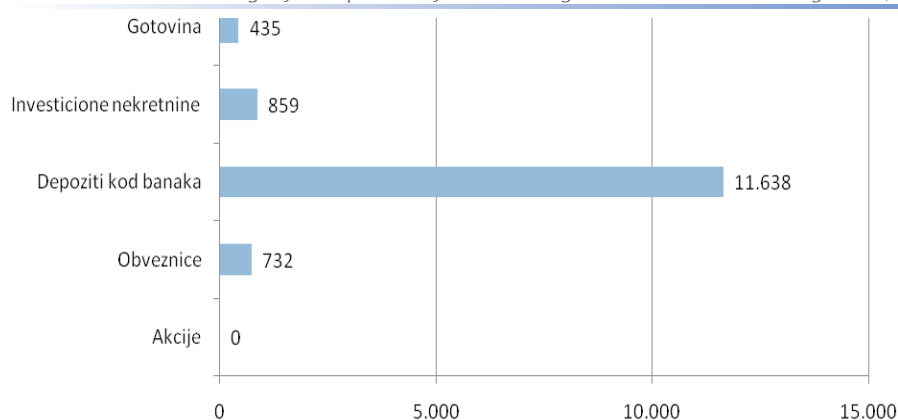
Grafik 16. Ukupna garantna rezerva u 2009. i 2010. godini

Društva za osiguranje su obavezna da najmanje jednu trećinu garantne rezerve deponuju i ulažu u iste oblike koji su Zakonom i Pravilnikom propisani za tehničke rezerve.

Oblici imovine u koje su društva za osiguranje deponovala i ulagala sredstava ukupne garantne rezerve prikazani su na sljedećim graficima.

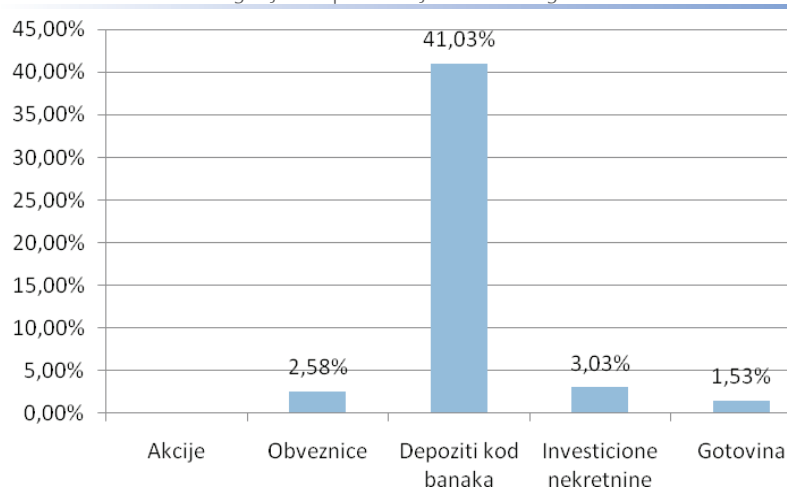
Grafik 17. Struktura ulaganja i deponovanja sredstava garantne rezerve u 2010.godini (hilj.€)

Analizom deponovanja i ulaganja sredstava garantne rezerve osiguravajućih kompanija u 2010. godini, izvodi se zaključak da je na nivou sektora osiguranja Crne Gore, u skladu sa propisanim oblicima imovine i ograničenjima propisanim Pravilnikom plasirano 13.664.450 eura ukupnih sredstava garantne rezerve ili 48,17%. Takođe, većina društava ispunila je uslove u skladu sa Zakonom da najmanje jedna trećina garantne rezerve mora biti deponovana i uložena u propisane oblike imovine i u skladu sa ograničenjima propisanim Pravilnikom. Od ukupnog iznosa sredstava garantne rezerve društva su 11.637.811 eura deponovala i uložila u depozite kod banaka, odnosno 41,03% ukupne garantne rezerve.

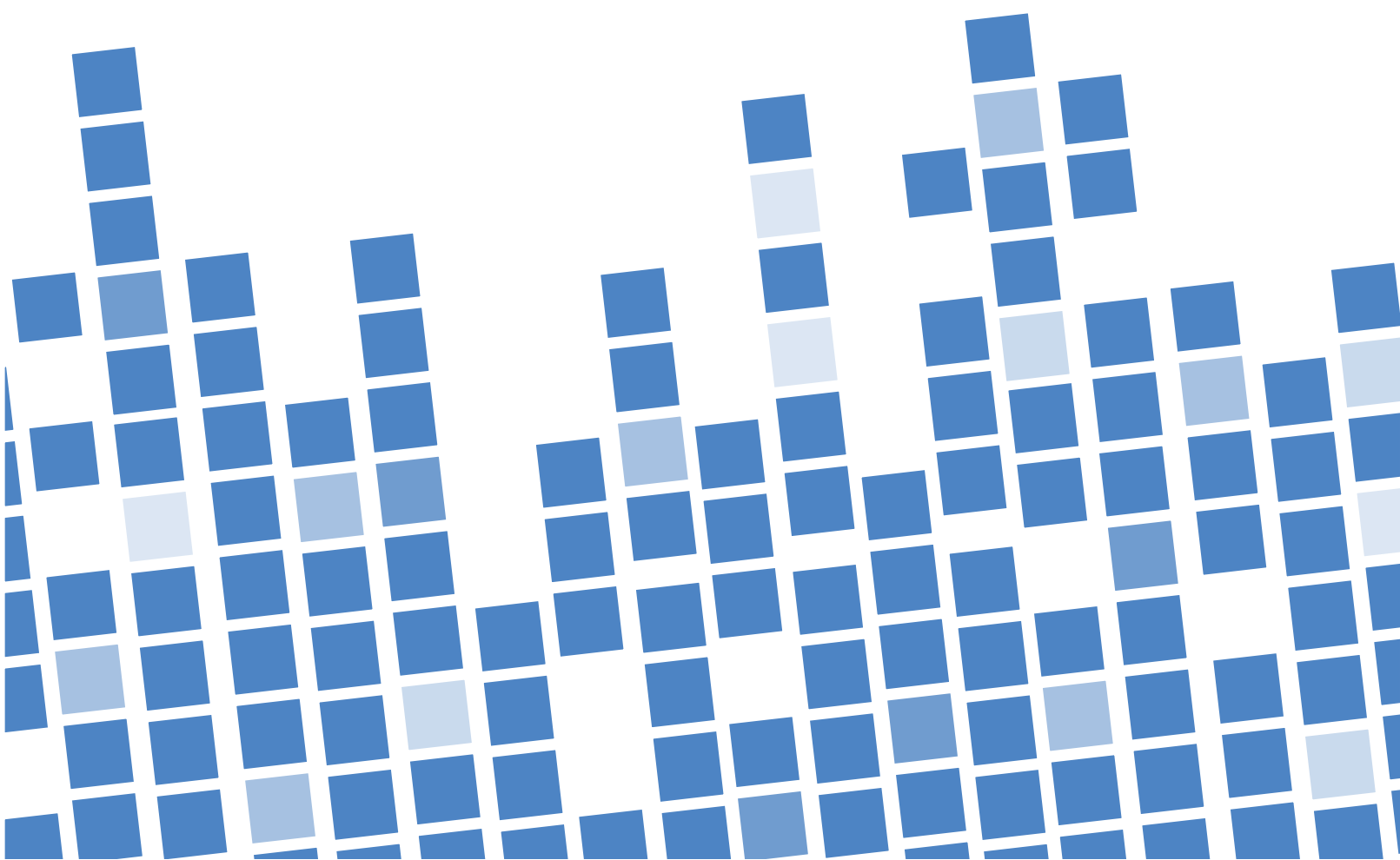
U skladu sa svim propisanim ograničenjima sredstva u iznosu od 859.498 eura plasirana su u investicione nekretnine, odnosno 3,03% ukupnih sredstava garantne rezerve. Ostatak sredstava garantne rezerve uloženi je u obveznice u iznosu od 732.381 eura, odnosno 2,58% sredstava garantne rezerve i u gotovinu 434.759 eura, odnosno 1,53%.

Grafik 18. Struktura ulaganja i deponovanja sredstava garantnih rezervi u 2010. godini (%)

IX

FINANSIJSKI REZULTAT
POSLOVANJA

IX FINANSIJSKI REZULTAT POSLOVANJA

Društva za osiguranje su, prema Zakonu o osiguranju, dužna da iskazuju dobit i gubitak po vrstama osiguranja (posebno za sve vrste životnih i sve vrste neživotnih osiguranja) i posebno za poslove reosiguranja.

Djelatnost osiguranja u 2010. godini je ostvarila gubitak od 7,897 mil.eura, što je manje od zabilježenog gubitka u prethodnoj godini za 1,301 mil.eura, kada je gubitak iznosio 9,198 mil.eura.

Od jedanaest⁸ društava za osiguranje koja su poslovala u 2010. godini, četiri društava su ostvarila dobit u iznosu od 1.311 mil.eura, dok je ostalih sedam osiguravajućih društava ostvarilo gubitak od 9,209 mil.eura.

U 2010. godini pozitivno su poslovali Grawe, Delta Generali osiguranje, Merkur osiguranje i Wiener Städtische životno osiguranje, od kojih je najveću neto dobit ostvarilo Grawe osiguranje u iznosu od 1,244 mil.eura.

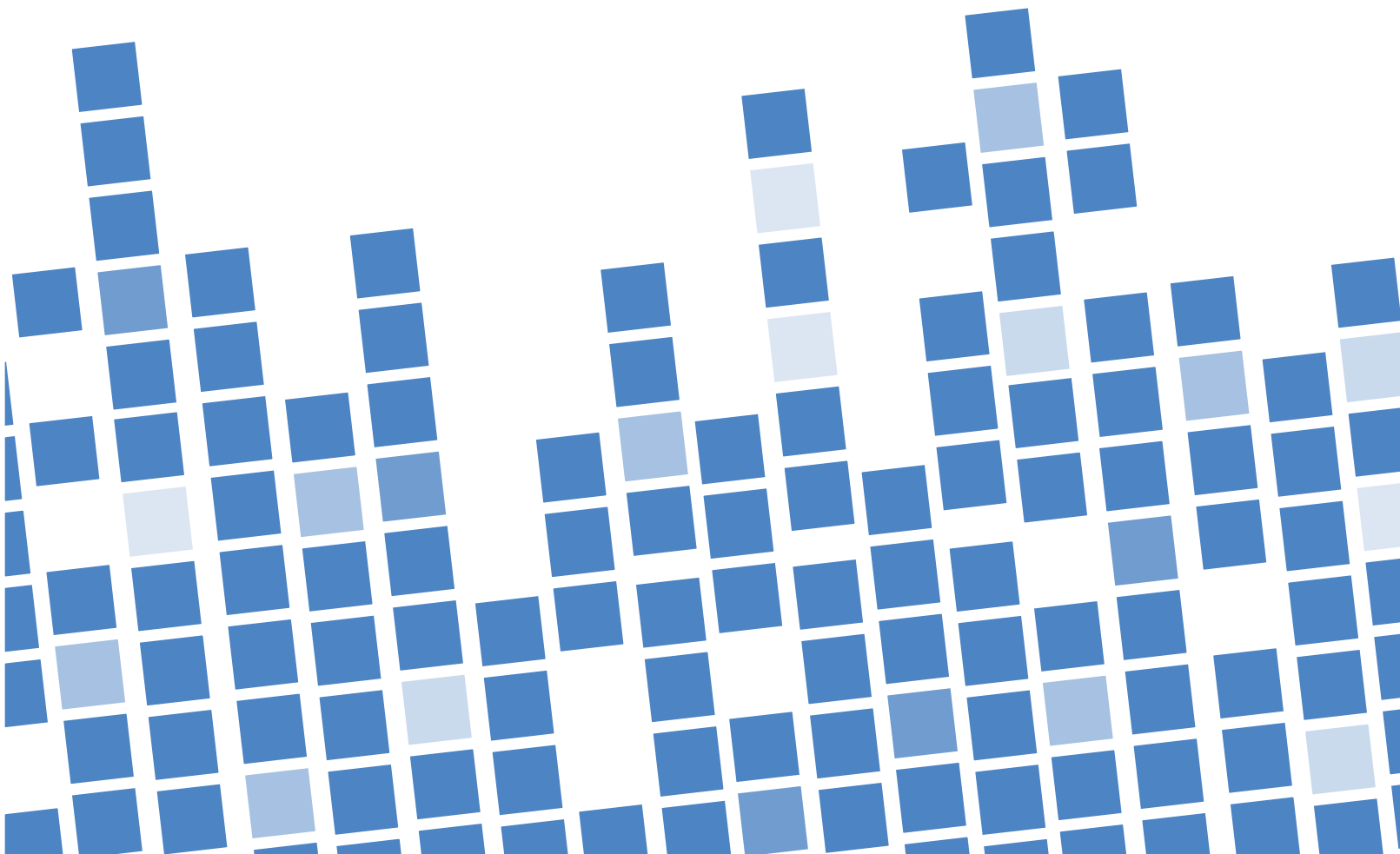
Tabela 23. Neto finansijski rezultat osiguravajućih društava u 2009. i 2010. godini

Društvo za osiguranje	Neto finansijski rezultat (€) u 2009.	Neto finansijski rezultat (€) u 2010.
Lovćen osiguranje	-7.372.817	-5.667.000
Grawe osiguranje	1.616.868	1.244.983
Sava Montenegro	-2.672.488	-2.124.280
Magnat osiguranje	489.799	
Wiener Städtische životno osiguranje		6.983
Swiss osiguranje	18.704	-107.366
Delta Generali osiguranje	111.701	30.765
Delta Generali životna osiguranja	-186.829	-164.956
Uniqa neživotno osiguranje	-745.595	-725.175
Uniqa životno osiguranje	-184.251	-149.965
Merkur osiguranje	49.001	28.736
Atlas life	-323.024	-270.306
UKUPNO	-9.198.931	-7.897.581

⁸ Agencija za nadzor osiguranja je 21.12.2010. godine izdala saglasnost za prenos portfelja životnog osiguranja sa Lovćen osiguranja AD na novo društvo Lovćen životna osiguranja;

X

POKAZATELJI POSLOVANJA

X POKAZATELJI POSLOVANJA

10.1 Solventnost

Solventnost društva za osiguranje zavisi od dovoljnosti tehničkih rezervi za preuzete obaveze, kao i od dovoljnosti garantne rezerve kao vida zaštite osiguranika u slučaju nepredviđenih gubitaka u poslovanju.

Izračunata margina solventnosti za sektor osiguranja u Crnoj Gori na dan 31. 12. 2010. godine je iznosila 18,818 mil. eura, a garantna rezerva 28,362 mil.eura, što pokazuje da su osiguravajuća društva u Crnoj Gori u 2010. godini bila solventna. Na nivou sektora osiguranja u Crnoj Gori u 2010. godini odnos garantne rezerve i margine solventnosti je iznosio 150,72%, što znači da su društva ispoštovala zakonski uslov da garantna rezerva mora biti veća od izračunate margine solventnosti.

Tabela 24. Solventnost društava za osiguranje u 2009. i 2010. godini

	Margina solventnosti (€)	Garantna rezerva (€)	Odnos garantne rezerve i margine solventnosti (%)
Ukupno za 2009.	19.085.276	24.074.560	126,14
Ukupno za 2010.	18.818.016 ¹	28.362.866	150,72
Index promjena	98,60	117,81	-

Sposobnost društva da apsorbuje rizik neadekvatnog cjenovnog nivoa premija, nepredvidljivih šteta i neadekvatnog prenosa rizika u saosiguranje i reosiguranje i dr. mjeri se, između ostalog, i odnosom premije u samopridržaju i ukupnog kapitala. Za društva koja se bave poslovima neživotnih osiguranja premija u samopridržaju predstavlja aproksimaciju preuzetih rizika i treba da bude dovoljna za isplatu šteta i naknada iz osiguranja. U slučaju da premija nije adekvatno procijenjena, da prenos rizika u saosiguranje i reosiguranje nije izvršen adekvatno, kao i u slučaju ostalih rizika osiguranja, kao garant pokrića koristi se ukupan kapital. Odnos premije u samopridržaju i ukupnog kapitala na nivou svih društava koja se bave poslovima neživotnih osiguranja u 2010. godini je iznosio 240,16% i manji je u odnosu na 2009. godinu kada je iznosio 268,80%, što je posljedica smanjenja bruto fakturisane premije neživotnih osiguranja za 6,38% i povećanja kapitala društava koja obavljaju poslove neživotnih osiguranja za 4,16% (ukupni kapital je porastao za 9,66%), uz obezbjeđenje adekvatnog nivoa solventnosti.

Tabela 25. Odnos ukupne premije u samopridržaju i ukupnog kapitala za društva koja se bave neživotnim osiguranjima u 2009. i 2010 godini

	Ukupna premija u samopridržaju/Ukupni kapital	
	2009	2010
Neživotna osiguranja	268,80	240,16

Odnos ukupnog kapitala i tehničkih rezervi se posmatra kod društava koja se bave poslovima životnih osiguranja i pokazuje adekvatnost aproksimacije preuzetih rizika u tehničke rezerve. Ovaj odnos u 2010. godini je iznosilo 81,91% i smanjen je u odnosu na 2009. godinu kada je iznosio 125,78% i pokazuje postojanje rezerve od oko 82% za slučaj neadekvatno procijenjenih preuzetih rizika društava.

Tabela 26. Odnos ukupnog kapitala i tehničkih rezervi za društva koja se bave poslovima životnih osiguranja u 2009. i 2010. godini (%)

	Ukupni kapital/Tehničke rezerve	
	2009	2010
Životna osiguranja	125,78	81,91

10.2 Reosiguranje

Zaključivanjem ugovora o reosiguranju vrši se tzv. izravnanje rizika i zaštita osiguravača od velikih šteta, koje mogu ugroziti poslovanje društva. Za dio rizika koji ostane u samopridržaju društva, kao pokriće za neočekivane događaje i neadekvatan cjenovni nivo premije služi njegov kapital.

Udio mjerodavne premije u samopridržaju u mjerodavnoj ukupnoj premiji ukazuje na obim prenijetih rizika u reosiguranje. Na nivou svih osiguravajućih društava u Crnoj Gori ovaj pokazatelj ukazuje da mjerodavna premija u samopridržaju čini 95,69% mjerodavne ukupne premije⁹, što ukazuje na smanjenje prenosa rizika u reosiguranje u odnosu na 2009. godinu kada je učešće iznosilo 86,63%.

Tabela 27. Udio mjerodavne premije u samopridržaju u mjerodavnoj ukupnoj premiji u 2010. godini

	Mjerodavna premija u samopridržaju (€)	Mjerodavna ukupna premija (€)	Udio mjerodavne premije u samopridržaju u mjerodavnoj ukupnoj premiji (%)
UKUPNO	59.310.955	61.978.704	95,69

Osiguravajuća društva u Crnoj Gori su u 2010. godini koristila usluge reosiguranja sljedećih reosiguravajućih društava:

Tabela 28. Spisak društava za reosiguranje sa kojima su poslovale osiguravajuće kompanije u Crnoj Gori

Osiguravajuća društva	Reosiguravajuća društva
Lovćen osiguranje	Hannover Re
	Swiss Re
	Partner Re
	SCOR Global
	Triglav Re
	Sava Re
	AIG UK, London
	Lloyds underwriters
	Aviabel S.A. Brussels
	General Insurance Corporation of India
	Max Re
	Glacier Uinsurance AG
	Polish Re
	Lloyd's Syndicate
	Moscow Re
	Russin Re
	Ingostrach Insurance
	International Insurance Co of Hanover
	SCOR Zurich
	Munchener Ruckversicherung
	Sirius International, Stocholm
	The Oriental Insurance
	International Aerospace Services
	Aspen Insurance
	Catlin Insurance
	Liberty Mutual Insurance Europe
	Robert Malatier Ltd
	Alianz Global Corporate & Specialty AG
	Navigators Managment
	ACE European Group
	AXIS Specialty
	Lanceshir Insurance Company
	RJ Kiln Syndicate
Global Aerospace	
JSC Kapital Insurance	
Arch Insurance Company, London SCOR	
Chartis Ins.	
Grawe osiguranje	Grazer Wechselseitige Versicherng AG
Sava Montenegro	Sava Re
Swiss osiguranje	Wiener Städtische Vienna
Delta Generali osiguranje	Dunav Re
	Wiener RE
Uniqa neživotno osiguranje	Delta Generali reosiguranje
	Munich Re
	Uniqa Re
	Chartis Ins.
	Uniqa Sachversicherung AG Vienna
	Alianz Hungaria Biztosito
Uniqa životno osiguranje	Wiener Re
	AXA Corporate Solutions Assurance Germany
Delta generalni životna osiguranja	Swiss Re Europe S.A., Niedelassung Deutschland
Atlas life	Delta Generali reosiguranje
Merkur osiguranje	General Reinsurance Co Ltd, Beč
	Kölnische Ruckversicherungs AG Köln

10.3 Profitabilnost

MJERODAVNI TEHNIČKI REZULTAT U SAMOPRIDRŽAJU

Mjerodavni tehnički rezultat u samoprizržaju je pokazatelj politike cijena i adekvatnosti, odnosno dovoljnosti premija za izmirenje obaveza po osnovu ugovora o osiguranju i adekvatnosti prenosa rizika u reosiguranje. Ovaj indikator je za neživotna osiguranja u Crnoj Gori u 2010. godini iznosio 97,83% i ukazuje da su mjerodavne štete u samoprizržaju manje za 2,17% od mjerodavne tehničke premije u samoprizržaju tj. premije osiguravajućih društava su bile dovoljne za izmirenje obaveza po osnovu ugovora o osiguranju.

Tabela 29. Mjerodavni tehnički rezultat u samoprizržaju po vrstama osiguranja u 2010. godini

Vrsta osiguranja	Mjerodavna tehnička premija u samoprizržaju	Mjerodavne štete u samoprizržaju	Mjerodavni tehnički rezultat u samoprizržaju
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štetu prčinjenu trećim licima	20.715.333,00	20.622.810,00	99,55
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti	60.221,76	54.107,63	89,85
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti	44.155,32	26.102,93	59,12
Osiguranje motornih vozila	4.400.393,75	3.619.063,67	82,24
Osiguranje šinskih vozila	12.083,88	0,00	0,00
Osiguranje vazduhoplova	52.751,37	0,00	0,00
Osiguranje plovnih objekata	17.521,37	11.644,48	66,46
Osiguranje imovine	1.849.253,16	1.150.269,65	62,20
Osiguranje od posljedica nezgode	4.398.770,64	5.584.642,13	126,96
Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	168.537,57	79.681,27	47,28
Osiguranje pomoći na putovanju	77.933,92	39.489,38	50,67
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	515.894,20	340.182,10	65,94
Osiguranje robe u prevozu	98.427,84	119.404,18	121,31
Osiguranje kredita	211,76	79.790,15	37.679,52
Osiguranje jemstva	5.412,87	0,00	0,00
Osiguranje finansijskih gubitaka	7.759,50	0,00	0,00
Ostala neživotna osiguranja	6.993,02	0,00	0,00
UKUPNO	32.431.654,93	31.727.187,57	97,83

RENTABILNOST IMOVINE I VLASTITIH SREDSTAVA

Odnos neto rezultata i ukupne aktive (ROA) je mjera prinosa na ukupnu aktivu u 2010. godini, ostvarenog angažovanjem sredstava u poslovima osiguranja, investiranja itd. U 2010. godini samo četiri društva su zabilježila pozitivne neto rezultate i prinose na imovinu i kapital. Posmatrano za sva društva u Crnoj Gori ostvaren je negativan neto rezultat i prinos na ukupnu aktivu od -6,47%, kao i negativan prinos na kapital od -26,11%, što je rezultat ostvarenog neto gubitka u sektoru osiguranja Crne Gore. Ipak, potrebno je naglasiti da su ova dva pokazatelja povećana u odnosu na 2009. godinu (ROA -8,74 i ROE -34,11).

Tabela 30. Pokazatelji rentabilnosti u 2010. godini

	Aktiva (€)	Kapital (€)	Neto dobitak/gubitak (€)	ROA	ROE
UKUPNO	122.001.642	30.244.358	-7.897.580,83	-6,47	-26,11

10.4 Likvidnost

Da bi osiguravajuća društva mogla odgovoriti svojim obavezama, potrebno je voditi računa o nivou usklađenosti sredstava i obaveza po ročnosti, kao i o utrživosti i kvalitetu sredstava. Koeffcijent likvidnosti na dan 31. 12. 2010. godine za osiguravajuća društva u Crnoj Gori je iznosio 3,72 što govori da su na kraju 2010. godine društva imala 3,72 puta veća likvidna sredstva u odnosu na svoje kratkoročne obaveze. Ovaj koeffcijent je izračunat u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja i praćenja likvidnosti društava za osiguranje.

Likvidnim sredstvima prema ovom Pravilniku smatraju se:

- 1) Hartije od vrijednosti;
- 2) Novčana sredstva;

Potraživanja koja dopijevaju u narednih 14 dana od dana utvrđivanja likvidnosti društva za osiguranje, koja su pokrivena instrumentima obezbjeđenja plaćanja (ček, avalirana mjenica, bankarska garancija);

Neiskorišćeni dio odobrenih okvirnih bankarskih kredita za osiguravajuće društvo;

Realno očekivani priliv u narednih 14 dana po osnovu premija osiguranja i udjela reosiguravača u štetama osiguravača, imajući u vidu prosječan dnevni priliv novčanih sredstava društva za osiguranje u prethodnoj godini (odnosno od dana osnivanja ako ne postoji podatak za prethodnu godinu).

Obavezama društva za osiguranje, u smislu ovog Pravilnika, smatraju se dospjele obaveze i obaveze iz poslovanja društva, koje dopijevaju u roku od 14 dana od dana utvrđivanja koeffcijenta likvidnosti društva, utvrđene na osnovu popisa, ugovora o osiguranju, aktuarskih proračuna i drugo.

10.5 Pokazatelj šteta

AŽURNOST U RJEŠAVANJU ŠTETA

Pokazatelj ažurnosti u rješavanju šteta se koristi za utvrđivanje broja riješenih šteta u odnosu na ukupan broj prijavljenih šteta u godini posmatranja. Osiguravajuća društva su u 2010. godini imala visok nivo ažurnosti, jer je od ukupnog broja prijavljenih šteta 94,31% riješeno. Nivo ažurnosti je povećan za 8,75 procentnih poena u odnosu na 2009. godinu.

Tabela 31. Ažurnost u rješavanju šteta za sektor osiguranja u 2010. godini

	Broj riješenih šteta	Ukupan broj šteta	% ažurnosti
UKUPNO	25.365	26.895	94,31

BRUTO KVOTA ŠTETA

Bruto kvota šteta se dobija kao odnos zbira iznosa bruto riješenih šteta i promjene tehničkih rezervi i iznosa mjero-davne premije osiguranja. Posmatrano za cjelokupan sektor osiguranja u Crnoj Gori u 2010. godini 60,20% mjerodavne premije se odnosilo na bruto izdatke za štete i povećanje tehničkih rezervi.

Tabela 32. Bruto kvota šteta osiguravajućih društava u 2010. godini

	Bruto riješene štete (€)	Promjena tehničkih rezervi (€)	Mjerodavna premija osiguranja (€)	Bruto kvota šteta (%)
UKUPNO	26.261.057,52	11.049.832,83	61.978.704,02	60,20

KVOTA TROŠKOVA

Kvota troškova se računa kao odnos zbira troškova sprovođenja osiguranja i ostalih operativnih troškova koji proizilaze iz poslova osiguranja i mjerodavne premije osiguranja. Na nivou sektora osiguranja, troškovi sprovođenja osiguranja i ostali operativni troškovi čine 43,89% mjerodavne premije u 2010. godini, što ukazuje na visoke izdatke društava za sprovođenje poslova osiguranja. Međutim, izdaci društva na nivou sektora osiguranja smanjili su se u odnosu na prošlu godinu, kada su troškovi sprovođenja osiguranja i ostali operativni troškovi činili 45,14 % mjerodavne premije osiguranja za 2009. godinu, što je značajan pokazatelj rezultata preduzetih aktivnosti na stabilizaciji i uređivanju tržišta osiguranja.

Tabela 33. Učešće troškova sprovođenja osiguranja i ostalih operativnih troškova koji prozilaže iz poslova osiguranja u mjerodavnoj premiji u 2010. godini

	Troškovi sprovođenja osiguranja i ostali operativni troškovi (€)	Mjerodavna premija osiguranja (€)	%
UKUPNO	27.202.303,74	61.978.704,02	43,89

KOMBINOVANA KVOTA

Kombinovana kvota, kao zbir bruto kvote šteta i kvote troškova, pokazuje rezultat poslovanja prije uključivanja prihoda od ulaganja sredstava. U 2010. godini izdaci osiguravajućih društava po osnovu šteta, troškova sprovođenja osiguranja su za 4,09% veći u odnosu na mjerodavnu premiju, što je manje u odnosu na 2009. godinu kada su pomenuti izdaci za 12,37% bili veći u odnosu na prošlogodišnju mjerodavnu premiju.

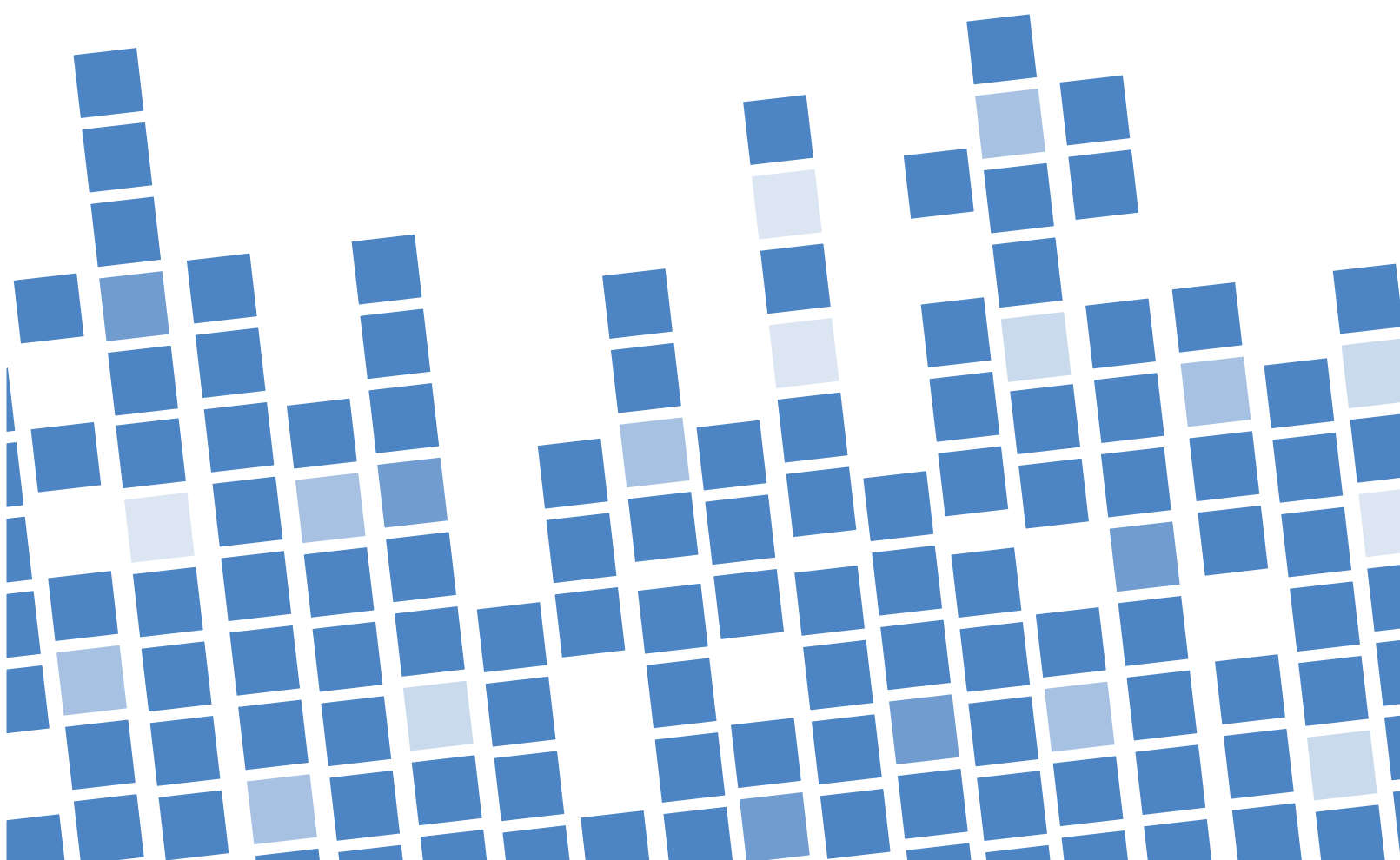
Tabela 34. Kombinovana kvota u 2010. godini (%)

	Bruto kvota šteta	Kvota troškova	Kombinovana kvota
UKUPNO	60,20	43,89	104,09

XI

NACIONALNI BIRO
OSIGURAVAČA CRNE GORE

XI NACIONALNI BIRO OSIGURAVAČA CRNE GORE

Nacionalni biro osiguravača je pravno lice, osnovano u cilju ostvarivanja zajedničkih interesa društava za osiguranje koja obavljaju poslove obaveznih osiguranja u saobraćaju u Crnoj Gori. Sva društva za osiguranje koja obavljaju poslove obaveznih osiguranja u saobraćaju moraju biti član Nacionalnog biroa osiguravača.

Nacionalni biro osiguravača svoje poslove obavlja preko osnovnih organizacionih djelova, koja nemaju svojstvo pravnog lica:

- 1) Biroa zelene karte;
- 2) Garantnog fonda;
- 3) Informacionog centra.

Nacionalni biro, shodno članu 40 Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju, obavlja sljedeće poslove:

- 1) predstavlja društva za osiguranje u međunarodnim strukovnim organizacijama;
- 2) vrši obradu, obračun, isplatu šteta i naplatu regresnih zahtjeva po isplaćenim štetama po osnovu međunarodnih sporazuma o obaveznim osiguranjima u saobraćaju nastalim u zemlji i inostranstvu (zelena karta), neosiguranih motornih i priključnih vozila i putnika u javnom saobraćaju, vazduhoplova i plovnih objekata, zbog smrti, povrede tijela ili narušavanja zdravlja prouzrokovane upotrebom nepoznatog motornog vozila, vazduhoplova, plovnog objekta ili drugog prevoznog sredstva; zahtjeva oštećenih lica koja nijesu štetu mogla naplatiti zbog prestanka rada društva za osiguranje kod koga su bila osigurana;
- 3) utvrđuje i štampa obrasce međunarodne karte osiguranja (zelene karte) za svoje članove;
- 4) upravlja Garantnim fondom;
- 5) prikuplja statističke i druge podatke i sačinjava statističke izvještaje;
- 6) predlaže kriterijume za određivanje visine obaveznog doprinosa koji Udruženju uplaćuju društva za osiguranje (članovi Udruženja) za rad Udruženja i za Garantni fond, kao i rokove za njihovu uplatu, iznose depozita i garancija banaka kojima društva za osiguranje garantuju izmirenje obaveza za koje odgovara Udruženje;
- 7) određuje tarifu za obračun i plaćanje troškova obrade šteta;
- 8) obavlja druge poslove za koje dobije ovlaštenje od društava za osiguranje i regulatornog organa;
- 9) utvrđuje osnove izračunavanja premije i strukture premija obaveznih osiguranja;
- 10) sačinjava plan poslovanja i finansijske izvještaje o poslovanju;
- 11) saraduje sa udruženjima drugih zemalja po pitanjima potpunijeg i sveobuhvatnijeg ostvarivanja prava osiguranih lica, oštećenih lica i članova Udruženja;
- 12) utvrđuje Kodeks ponašanja u poslovima obaveznih osiguranja.

Ovim udruženjem upravljaju članovi, a organi upravljanja su Skupština, koju čini po jedan predstavnik svakog društva za osiguranje koje je član, i izvršni Direktor koji predstavlja i zastupa Udruženje.

U okviru Udruženja poseban značaj ima Garantni fond, za čije funkcionisanje društva za osiguranje, koja se bave poslovima obaveznog osiguranja, izdvajaju sredstva po osnovu prodatih polisa osiguranja. Namjena tih sredstava je da se obezbijedi plaćanje šteta prouzrokovanih upotrebom nepoznatih ili neosiguranih vozila, vazduhoplova, plovnih objekata ili drugog prevoznog sredstva, kao i šteta koje pričinje ova prevozna sredstva ukoliko su bila osigurana kod društva za osiguranje kome je oduzeta dozvola za rad ili nad kojima je pokrenut postupak stečaja ili likvidacije. Pored navedenih šteta, sredstvima ovog fonda pokrivaju se i štete koje je pričinilo vozilo čija je upotreba bila pokrivena zelenom kartom ili graničnim osiguranjem, kao i troškovi vezani za obradu svih ovih šteta i troškovi poslovanja Garantnog fonda.

Sredstva Garantnog fonda koje je Udruženje imalo na raspolaganju za isplatu šteta u toku 2010. godine godine su iznosila 1.878.936 eura. U toku 2010. godine Udruženje je isplatilo štete u iznosu od 1.702.527 eura, od čega je za

štete u inostranstvu isplaćeno 468.749 eura, a za štete u zemlji 1.142.316 eura i po osnovu troškova u vezi sa isplatom šteta isplaćeno je 91.462 eura.

Od ukupnog broja prijavljenih šteta iz ranijih godina i iz 2010., a koji je iznosio 944, riješeno je 479, od čega je 207 zahtjeva za isplatu šteta odbijeno, a 272 štete su isplaćene. Od ukupnog broja isplaćenih šteta 163 štete su prijavljene u 2010. godini, a 82 štete su iz ranijeg perioda.

U narednoj tabeli je dat pregled obračuna doprinosa Garantnog fonda za sva društva koja se bave poslovima obaveznih osiguranja:

Tabela 35. Obračun doprinosa garantnog fonda na nivou svih društava za osiguranje

Vrsta	Ukupno 2010.		
	br.polisa	po vozilu	Ukupno
Putnička vozila	160.947	6	965.682,00
Teretna vozila	12.481	20	249.620,00
Autobusi i trolejbusi	1107	40	44.280,00
Autobuske i trolejbuske prikolice	0	20	0,00
Prikolice i ostala priključna vozila	1.823	3	5.469,00
Ostala motorna vozila	6.693	5	33.465,00
Ukupno	183.051		1.298.516,00
Doprinos iz tehničke premije obaveznog osiguranja od vazduhoplovne odgovornosti	0	1%	0
Doprinos iz tehničke premije obaveznog osigur.putnika u javnom saobraćaju	6.272	1%	62,72
Granične polise	58.165	3	174.495,00

DRUŠTVA ZA OSIGURANJE U CRNOJ GORI

Atlas Life

ATLAS LIFE AD

Adresa: Stanka Dragojevića 4, 81000 Podgorica
Telefon: +382 20 406 106, 406 112
Fax: +382 20 406 156
Email: info@atlaslife.net
Web: www.atlaslife.me

Vrsta osiguranja: životno osiguranje
Broj zaposlenih: 11

GRAWE osiguranje d.d.

GRAWE OSIGURANJE AD

Adresa: Novaka Miloševa, 81000 Podgorica
Telefon: +382 20 210 790
Fax: +382 20 210 963
Email: maja.pavlicic@grawe.at
Web: www.grawe.me

Vrsta osiguranja: životno osiguranje
Broj zaposlenih: 22

DELTA GENERALI Osiguranje

DELTA GENERALI OSIGURANJE AD

Adresa: Kralja Nikole 27a/M, 81000 Podgorica
Telefon: +382 20 444 858
Fax: +382 20 444 810
Email: kontakt@deltagenerali.me
Web: www.deltagenerali.me

Vrste osiguranja: neživotno osiguranje
Broj zaposlenih: 71

LOVČEN OSIGURANJE A.D.

Simbol Vaše sigurnosti

LOVČEN OSIGURANJE AD

Adresa: Slobode 13A, 81000 Podgorica
Telefon: +382 20 404 400, 404 410
Fax: +382 20 665 281
Email: info@lo.co.me
Web: www.lovcenosiguranje.co.me

Vrsta osiguranja: neživotno osiguranje
Broj zaposlenih: 266

DELTA GENERALI Životna osiguranja

DELTA GENERALI OSIGURANJE AD

Adresa: Kralja Nikole 27a/M, 81000 Podgorica
Telefon: +382 20 444 858
Fax: +382 20 444 810
Email: kontakt@deltagenerali.me
Web: www.deltagenerali.me

Vrste osiguranja: neživotno osiguranje
Broj zaposlenih: 18

LOVČEN ŽIVOTNA OSIGURANJA

LOVČEN ŽIVOTNA OSIGURANJA AD

Adresa: ul. Novaka Miloševa 6/II, 81000 Podgorica
Telefon: +382 20 231 895
Fax: +382 20 231 881
e-mail: info@lovcenzivot.me
Web: www.lovcenzivot.me

Vrsta osiguranja: životno osiguranje
Broj zaposlenih: 6

MERKUR OSIGURANJE AD

Adresa: Bul. Sv. Petra Cetinjskog b.b, 81000 Podgorica
Telefon: +382 20 205 465
Fax: +382 20 205 466
Email: info@merkurosiguranje.me
Web: www.merkurosiguranje.me

Vrsta osiguranja: životno osiguranje
Broj zaposlenih: 6

Akcionarsko društvo za osiguranje
Član Sava Re Grupe

SAVA MONTENEGRO AD

Adresa: Rimski Trg 70, 81000 Podgorica
Telefon: +382 20 234 508, 234 036, 403 020
Fax: +382 20 234 008
Email: info@sava.co.me
Web: www.sava.co.m

Vrsta osiguranja: neživotno osiguranje
Broj zaposlenih: 117

Swiss Osiguranje
Swiss Insurance

SWISS OSIGURANJE AD

Adresa: Josipa Broza 23A, 81000 Podgorica
Telefon: +382 20 657 300
Fax: +382 20 657 301
Email: sio@t-com.me
Web: www.swiss-osiguranje.com

Vrsta osiguranja: neživotno osiguranje
Broj zaposlenih: 27

UNIQA NEŽIVOTNO OSIGURANJE AD

Adresa: Bul. Sv. Petra Cetinjskog 1a/4, 81000 Podgorica
Telefon: +382 20 444 700
Fax: +382 20 444 715
Email: info@uniqa.co.me
Web: www.uniqa.co.me

Vrsta osiguranja: neživotno osiguranje
Broj zaposlenih: 85

UNIQA ŽIVOTNO OSIGURANJE AD

Adresa: Bul. Sv. Petra Cetinjskog 1a/4, 81000 Podgorica
Telefon: +382 20 444 700
Fax: +382 20 444 715
Email: info@uniqa.co.me
Web: www.uniqa.co.me

Vrsta osiguranja: životno osiguranje
Broj zaposlenih: 69

WIENER STÄDTISCHE ŽIVOTNO OSIGURANJE AD

Adresa: Bulevar Revolucije 50/1, 81000 Podgorica
Telefon: +382 20 201 250
Fax: +382 20 201 251
E-mail: office@wiener.co.me
Web: www.wiener.co.me

Vrsta osiguranja: životno osiguranje
Broj zaposlenih: 5